

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 13 ● ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1978 ● ΧΕΣΒΑΝ 5739

«Επί τριῶν πραγμάτων ὁ κόσμος στηρίζεται: ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τῆς κρίσεως καὶ ἐπὶ τῆς εἰρήνης»

(Ἀβῶν, 1:18)

על שלשה דברים עומד העולם
על האמת על החן על השלום

ΕΓΙΝΕ Η ΚΑΛΗ ΑΡΧΗ

Οί συμφωνίες του Camp David και τά γεγονότα αὐτῆς τῆς τελευταίας περιόδου πού ἀκολούθησαν τίς συμφωνίες, δέν μπορεῖ παρά νά χαροποιήσαν κάθε ἄνθρωπο πάνω στή γῆ. Γιατί, ἀνεξάρτητα ἀπό φυλή, χρῶμα, θρησκεία, πεποιθήσεις, κάθε προσπάθεια πού γίνεται γιά τήν παγκόσμια εἰρήνη δέν μπορεῖ παρά νά γεμίζη χαρά κι ἐλπίδα ὄλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅποιοι κι ἂν εἶναι, ὅπου κι ἂν βρισκωνται.

“Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουμε ταλαιπωρηθῆ καί καταστραφῆ ἀπό τίς παγκόσμιες διαφωνίες καί συρράξεις. Οἱ νεκροί τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ἀκόμη φωνάζουν ἀπό τοὺς τάφους τους, ἐνῶ ἐμεῖς, τά θύματα πού μείναμε ζωντανοί, μεταφέρουμε τίς φρικιαστικές μνήμες μας σέ κάθε βῆμα τῆς ζωῆς μας.

Οἱ διαφωνίες μεταξύ Ἀράβων καί Ἰσραήλ, πού στοίχισαν τόσο αἷμα καί στά δύο μέρη, πού ἀπέλησαν τήν παγκόσμια εἰρήνη, πού ἀναστάτωσαν πολλές φορές τή ζωή διαφόρων χωρῶν, φαίνεται ὅτι βαδίζουν πρὸς τήν ὀριστική ρύθμισί τους.

Πολλά βέβαια καί μεγάλα ἔχουν ἀκόμη νά γίνουν. Κι ὄχι μόνον μεταξύ Ἰσραήλ καί Αἰγύπτου ἀλλά καί μέ τίς ἄλλες Ἀραβικές χῶρες. Πολλά προβλήματα πρέπει ἀκόμη νά λυθοῦν, σέ πολλές διαφορές πρέπει νά βρεθῆ ἡ χρυσεῖα τομή.

Εἴμαστε βέβαιοι, ὅμως, ὅτι κι αὐτό θά ἐπιτευχθῆ, μία πού ἔγινε ἡ ἀρχή. Ἡ καλή ἀρχή.

Μαζί, λοιπόν, μέ τίς εὐχές τῶν ἀνθρώπων ὄλου τοῦ κόσμου, μαζί μέ τί ἐλπίδες πού γέννησαν οἱ συμφωνίες τοῦ Camp David καί πού ἐνεθάρρυνε ἡ ἀπονομή τοῦ Βραβείου Νόμπελ Εἰρήνης στόν Πρόεδρο Σαντάτ καί στόν Πρωθυπουργό Μπεγκίν, προσθέτουμε καί τίς δικές μας προσδοκίες γιά τήν ἐπικράτησι τῆς εἰρήνης.

Καί τίς εὐχές αὐτές τίς συμπληρώνουμε μέ μία ἄλλη, ἀκόμη μεγαλύτερη: ἡ Εἰρήνη, ἡ Δικαιοσύνη καί ἡ ἐφαρμογή τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων σύντομα νά ἐπικρατήσουν καί στή μαρτυρική καί πονεμένη Κύπρο!

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΦΙΛΕΛΛΗΝΕΣ ΕΒΡΑΙΟΙ ΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑ

Τιμώνται στην Ελλάδα και από
τους Έλληνες της Αμερικής

Κατά καιρούς, ιδιαίτερα μάλιστα με την πρόσφατη υπόθεση της άρσεως του «έμπάργκο», έχουν ακουσθή στην Ελλάδα πληροφορίες και ειδήσεις για τη στάσι διαφόρων Αμερικανών γερουσιαστών, βουλευτών κι άλλων παραγόντων της δημοσίας ζωής σχετικά με την υποστήριξη των ελληνικών απόψεων και δικαιωμάτων.

Αν τό θέμα έρχεται στις στήλες αυτού του περιοδικού είναι γιατί πολλοί από τους Αμερικανούς επίσημους που υποστηρίζουν τά ελληνικά συμφέροντα τυχαίνει νά είναι Έβραιοι τό θρήσκειμα.

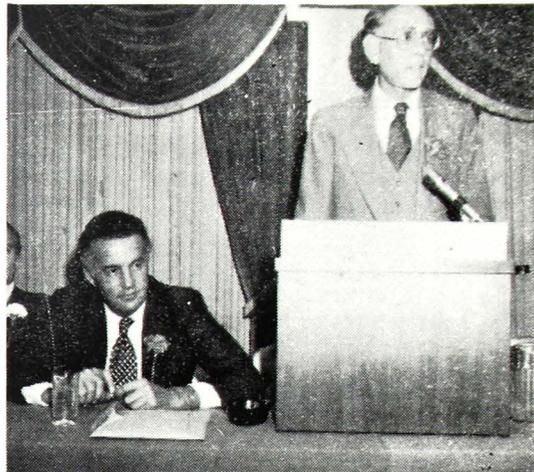
Αναφέρουμε ένδεικτικά τά όνόματα των γερουσιαστών Τζάβιτς, Ρίμικοφ, τού βουλευτού Ρόζενθαλ, τού δημάρχου Ν. Υόρκης Κώτς κ.ά.

Στό άρθρο αυτό δέν επιθυμούμε νά προσθέσουμε τίποτα δικό μας. Θά μεταφέρουμε, άσχολιάστα, όσα άλλοι έχουν πεί γι' αυτούς τούς φιλέλληνες Αμερικανούς, Ισραηλίτες κατά τό θρήσκειμα.

Εμείς πού έχουμε τή διπλή ιδιότητα νά είμαστε και Έλληνες, αλλά και Έβραιοι τό θρήσκειμα, τιμάμε αυτούς τούς φιλέλληνες δημοσιεύοντας τά παρακάτω κι άφιερώνοντας τό έξώφυλλο αυτού τού τεύχους στόν πίο αντίπροσωπευτικό άπ' όλους: τόν βουλευτή κ. Μπένζαμιν Ρόζενθαλ.

Ο Δήμαρχος Αθηναίων για τό Δήμαρχο Ν. Υόρκης

Στίς έφημερίδες έδημοσιεύθη ή παρακάτω ανακοίνωσις τού Δημάρχου Αθηναίων κ. Γω. Παπαθεοδώρου, μέ τήν ιδιότητά του τού Προέδρου τής Κεντρικής Ένώσεως Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος

Στό βήμα ό άνθρωπος τής βραδιάς κ. Μπέν. Ρόζενθαλ πρός τιμή τού όποιου δόθηκε ή τιμητική δεξίωση στό Κρύσταλ Πάλας.

(Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.), για τό Δήμαρχο Ν. Υόρκης κ. Έντουαρντ Κώτς:

«Τό Διοικητικό Συμβούλιο τής Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. ανακοινώνει ότι ό Δήμαρχος Νέας Υόρκης EDWARD I. KOCH σέ τηλεγράφημα τού Προέδρου τής Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. Γιάννη Παπαθεοδώρου, Δημάρχου Αθηναίων νά υποστηρίξει τά δικαιώματα τού Έλληνικού Κυπριακού λαού, τού άπάντησε ως έξης:

«Αγαπητέ Δήμαρχε Παπαθεοδώρου:

Σάς εύχαριστώ για τό πρόσφατο τηλεγράφημά σας πού άφορά τήν σοβαρή κατάσταση στην Κύπρο. Καθώς γνωρίζετε, πάντοτε έγώ υπήρξα θερμός υποστηρικτής τής Δικαιοσύνης και τής Έλευθερίας τής Κύπρου. Έξακολουθώ νά άγωνίζομαι για τήν άποκατάσταση των ανθρώπινων δικαιωμάτων καθώς και τήν κατάπαυση τής βίας.

Στό Κογκρέσσο, υποστήριξα τήν τροποποίηση ROSENTHAL, ή όποία τερματίζει τίς πωλήσεις στρατιωτικού ύλικού στην Τουρκία και θά εξακολουθήσω νά υποστηρίξω αυτή τή θέση μέχρις ότου αποσυρθεί ό Τουρκικός Στρατός.

Είλικρινά
EDWARD I. KOCH «Δήμαρχος»

Η Όμογένεια τής Αμερικής τιμά τό βουλευτή Ρόζενθαλ

Σύσσωμη ή Όμογένεια τής Αμερικής, ανεξάρτητη άπό πολιτικές πεποιθήσεις, τίμησε στίς 29 Σεπτεμβρίου 1978 τήν προσφορά στην ελληνική υπόθεση τού βουλευτού κ. Ρόζενθαλ.

Περιορίζομαστε νά αναδημοσιεύσουμε άπό τόν ελληνικό Τύπο των Η.Π.Α. τά παρακάτω:

Τό περιοδικό «Νέα Υόρκη», στό τεύχος τού Σεπτεμβρίου, γράφει:

«Μέ ιδιαίτερη τιμή και υπερφάνεια άφιερώνομε τό έξώφυλλο τού άνά χείρας τεύχους στόν διακεκριμένο βουλευτή τής Νέας Υόρκης κ. BENJAMIN ROSENTHAL, τόν όποιο ή Όμογένεια τής Νέας Υόρκης τιμά

τήν 29η Σεπτεμβρίου με μία ειδική δεξίωση στο Κρύσταλ Πάλας, στην 'Αστώρια, για την ένιχωση της προεκλογικής έκστρατείας του.

Ο κ. Ρόζενθαλ δέν είναι μόνο γνωστός σ' όλη τήν 'Αμερική σάν άγωνιστής ύπέρ του σεβασμού τών άνθρωπών δικαιωμάτων σ' όλο τόν κόσμο, άλλα καί σάν πρωταγωνιστής τής προσπάθειας πού ώδήγησε στην διακοπή τής στρατιωτικής βοήθειας πρós τήν Τουρκία, τόν Φεβρουάριο του 1975. Μέ τροπολογία πού φέρει τό όνομά του, έψηφίσθη από τό Κογκρέσο ή διακοπή, ύστερα από μία σκληρή μάχη πού άρχισαν ό κ. Ρόζενθαλ καί οι συνάδελφοί του στο Κογκρέσο, κ.κ. Μπραδέμας, Σαρμπάνης καί 'Ηγκελτον, λίγο μετά τήν δεύτερη προέλαση τών στρατευμάτων του 'Αττίλα στή μαρτυρική Κύπρο.

Ο βουλευτής Ρόζενθαλ άφιέρωσε άμέτρητες ώρες καί κατέβαλε υπέράνθρωπες προσπάθειες για τήν έπιβολή του «έμπάρκο» καί για τήν διατήρηση τών περιορισμών στην χορήγηση στρατιωτικής βοήθειας πρós τήν Τουρκία. Άγωνίστηκε μέχρι καί τόν περασμένο μήνα όταν, τελικά, ύστερα από τίσ άνευ προηγουμένου προσπάθειες του Λευκού Οίκου καί τών Εύρωπαϊών συμμάχων του NATO, ήρθαν οι περιορισμοί υπό ώρισμένους όρους πού προσετέθησαν στην τελευταία στιγμή.

Στό πρόσωπο του κ. Ρόζενθαλ ή 'Ομογένεια θά τιμήσει τό φιλελληνικό ρεύμα στην 'Αμερική καί όλα τά μέλη του Κογκρέσου πού μέ προσωπική πολιτική θυσία άγωνίστηκαν για τήν έφαρμογή του άμερικανικού νόμου σ' ό,τι άφορά τήν χορήγηση στρατιωτικής βοήθειας σέ εισβολείς.

Ένας από τούς πιο διακεκριμένους νομοθέτες, μέ γνήσια φιλελεύθερες, προοδευτικές ιδέες, ό βουλευτής Ρόζενθαλ είχε προηγουμένως διακριθεί καί σάν πολέμιος του δικτατορικού καθεστώτος τής 21ης 'Απριλίου.

Στήν δεξίωση τής 29ης Σεπτεμβρίου καλείται ή 'Ομογένεια νά έκφράσει τήν εύγνωμοσύνη της πρós τόν διαπρεπή Νεοορκέζο πολιτικό, τόν διαπρέψαντα στή μάχη για τήν δικαίωση τών εθνικών πόθων τής Κύπρου καί τής 'Ελλάδος, πού συνέβη νά συμπίπτουν μέ τίσ άρχές τής 'Αμερικανικής Δημοκρατίας καί τά συμφέροντα τής χώρας αυτής.

Κάνομε έκκληση σέ όσους δέν θά μπορούσαν νά προσέλθουν στην δεξίωση, νά άποστείλουν ταχυδρομικώς όποιοδήποτε ποσό θεωρήσουν καλό, συμπληρώνοντας τό ειδικό δελτίο πού δημοσιεύουμε σέ άλλη σελίδα. 'Ας άποδείξωμε ότι γνωρίζομε νά έκτιμούμε τίσ προσπάθειες τών 'Αμερικανών πολιτικών πού άγωνίζονται για τά θέματα πού μάς ενδιαφέρουν. Καί ός άποδείξωμε, άκόμη, ότι δέν ένισχύομε οικονομικώς τίσ προεκλογικές έκστρατείες τών ελληνικής καταγωγής μόνο πολιτικών. Μόλις τόν περασμένο μήνα ή 'Ομογένεια τής Νέας 'Υόρκης τίμησε ένα άλλο εξέχον μέλος του Κογκρέσου, τόν Γερουσιαστή Πέλλ, πού επίσης άγωνίστηκε μέχρι καί τήν τελευταία στιγμή για τήν διατήρηση του έμπάρκο. Είναι τώρα καιρός νά τιμηθεί ό κ. Ρόζενθαλ από όλους μας, όπως του αξίζει!»

Τήν πλήρη περιγραφή τής συγκεντρώσεως για τόν κ. Ρόζενθαλ τήν άναδημοσιεύομε από τήν έλληνοαμερικανική έφημερίδα «Πρωινή» (φύλλο 2 - 10 - 1978).

«Μέσα σέ μία κατάμεστη αίθουσα από 'Ελληνοαμερικανούς πραγματοποιήθηκε τό βράδυ τής περασμένης Παρασκευής στο Κρύσταλ Πάλας τής 'Αστώριας ή τιμητική συγκέντρωση για τόν Βουλευτή Νέας 'Υόρκης κ. Μπέντζαμιν Ρόζενθαλ, τόν πρωτεργάτη καί τόν άκούραστο αυτό άγωνιστή τών ελληνικών δικαίων, έκδήλωση για τήν έπανεκλογή του κ. Ρόζενθαλ.

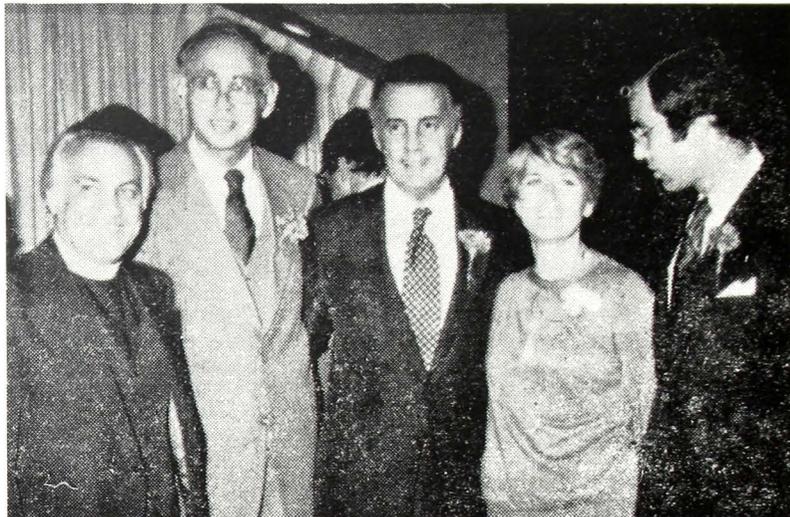
Στήν τιμητική δεξίωση, ή έπιτυχία τής οποίας ήταν χωρίς προηγούμενο μία καί ολοκληρη ή αίθουσα του Κρύσταλ Πάλας ήταν κατάμεστη, παρέστησαν όλα τά μέλη τής 'Επιτροπής για τήν έπανεκλογή του κ. Ρόζενθαλ περιλαμβανομένων του Προέδρου καί 'Αντιπροέδρου κ.κ. Γ. Λιβανού καί Πώλ Λιτσάκη ό κ. Σίμο Δήμας, ό κ. Νίκος 'Ανδριώτης, ό 'Αρης Καρατίδης, ή Μαρία Λουίζα Τσιάπτες, ό Τζέμης Κέλλυς, ό Στήβ Σκόπας, ό Τζών Λοΐζος, ό Ι. Μαμουλάκης, ό Ι. Παπαζίκος, ό Τζών Λινάκης, ό Πήτερ Φίλιος, ό Νικ. Σπιτογιάννης ό άεικίνητος Δρ. 'Ιωάννης Πούλος καί άλλοι. 'Αλλά εκείνοι πού πραγματικά λάμπρυναν μέ τήν έκλεκτή παρουσία τους τή δεξίωση αυτή, ήταν ό Γερουσιαστής κ. Πώλ Σαρμπάνης καί ό Δήμαρχος του Χάρτφορντ Κοννέκτικατ κ. Τζώρτζ 'Αθανσον.

Μετά τήν εισαγωγική όμιλία του κ. Δήμα άνέβηκε στο βήμα ό κ. Πώλ Σαρμπάνης πού μίλησε μέ ένθουσιασμό άλλα καί περηφάνεια για τήν ελληνική όμογένεια τής 'Αμερικής καί ιδιαίτερα τούς 'Ελληνες τής Νέας 'Υόρκης. 'Αναφέρθηκε στην άπόφαση του Κογκρέσου για τήν άρση του έμπάρκο τονίζοντας όμως ότι ή άπώλεια μιάς μάχης δέν σημαίνει καί τήν ολοκληρωτική ήττα. Συνεχίζοντας έξέφρασε τή λύπη του για τήν άποτυχία του Κυβερνήτη κ. Δουκάκη στίς προκριματικές άλλα έλπίδα ότι ό κ. Πώλ Τσόγκακς θά είναι ό δεύτερος 'Ελληνοαμερικανός Γερουσιαστής.

Συνεχίζοντας ό κ. Σαρμπάνης αναφέρθηκε στην άπουσία του κ. Τζών Μπραδέμα από τή συγκέντρωση πρós τιμήν του κ. Ρόζενθαλ άλλα υπογράμμισε πώς ό 'Ελληνοαμερικανός αυτός Βουλευτής πού είναι τρίτος Ιεραρχικά στή Βουλή αντιμετωπίζει αυτή τή στιγμή ένα δύσκολο έκλογικό άγώνα γι' αυτό καί ή άπουσία του ήταν έπιβεβλημένη για νά προετοιμάσει τήν προεκλογική του έκστρατεία. Στή συνέχεια διάβασε έπιστολή - μήνυμα του κ. Μπραδέμα πρós τήν συγκέντρωση, μέ τήν οποία καλείται ή 'Ομογένεια νά προσφέρει τήν συμπαράσταση, ύποστήριξη καί ψήφο της πρós τόν έκλεκτό Νομοθέτη τής Νέας 'Υόρκης κ. Ρόζενθαλ.

Στήν όμιλία του ό κ. Σαρμπάνης αναφέρθηκε μέ ζωηρότητα χρώματα στο έργο, τή σταδιοδρομία άλλα καί τήν προσωπικότητα του κ. Ρόζενθαλ, ό όποιος ύπήρξε από τούς πρωτοστάτες στην κίνηση για τήν έπιβολή του 'Αμερικανικού Νόμου έναντίον τής Τουρκίας τό 1974 μετά τήν εισβολή της στην Κύπρο. 'Υπήρξε ένας φανατικός ύποστηρικτής τής άποκαταστάσεως τής Δημοκρατίας στην 'Ελλάδα καί είναι από τούς πρώτους πού ζήτησαν από τήν 'Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση τήν άποστολή σημαντικής οικονομικής βοήθειας για τήν άνακούφιση τών προσφύγων τής Κύπρου.

Ο Βουλευτής κ. Μπέντζαμιν Ρόζενθαλ (δεύτερος από αριστερά) περιστοιχισμένος στο Κρύσταλ Πάλας από τόν Ιερατικόν προϊστάμενον τής Εκκλησίας Άγ. Δημήτριος αϊδ. Δρ. Ίωάννη Ποϋλον, τόν Γερουσιαστή Πώλ Σαρμπάνη, τήν Άϊλίν Φερράρο, επίσης υποψήφια γιά τή Βουλή στήν 36η έκλογική περιφέρεια τής Ν. Υόρκης καί τόν κ. Σ. Δήμα.

Ο κ. POZENΘΑΛ

Στό βήμα ανέβηκε ό κ. Ρόζενθαλ πού τόνισε πώς μετά τήν άρση του έμπάργκο, πού έγινε γιατί οι διάφορες διεθνείς συνθηκές επέβαλλαν στήν Άμερική νά κάνει αυτή τήν άδίκη, τό Κογκρέσσο θ' άγωνιστεί γιά μιά δίκαιη καί βιώσιμη λύση του Κυπριακού προβλήματος. Πρέπει, τόνισε ό κ. Ρόζενθαλ ν' άγωνιστούμε γιά νά πιέσουμε τήν Κυβέρνηση νά ξεύρει λύση στό Κυπριακό πρόβλημα. Τό Κογκρέσσο, τόνισε δέν θά έπιτρέψει στήν Άμερικανική Κυβέρνηση νά ξεχάσει τό Κυπριακό, γι' αυτό άλλωστε καί προστέθηκαν όλοι εκείνοι οι όροι καί περιορισμοί στό Νομοσχέδιο γιά τήν άρση του έμπάργκο. Η Άμερικανική Κυβέρνηση, είπε ό κ. Βουλευτής, έπιθυμεί λύση του Κυπριακού, αλλά αυτή τή στιγμή πιέζεται από άλλα σοβαρά διεθνή προβλήματα.

Ίδιαίτερη μνεία έκανε ό κ. Ρόζενθαλ καί τούς πρόσφυγες τής Κύπρου, τούς όποιους τόνισε ότι δέν θά έπιτραπεί ούτε στό Κογκρέσσο ούτε καί στήν Κυβέρνηση νά λησμονήσουν καί τόνισε ότι τό Κογκρέσσο πρέπει νά πιέσει τήν Κυβέρνηση νά έξασκήσει πίεση στήν Τουρκία γιά νά λύσει τό Κυπριακό πρόβλημα.

Άλλά τόνισε ταυτόχρονα πώς είναι ανάγκη νά συνεχισθούν οι προσπάθειες όλων πρός τά μέσα μαζικής επικοινωνίας, πρός τό Κογκρέσσο αλλά καί βασικά πρός τόν Άμερικανικό λαό νά μή ξεχνά τό δράμα τής Κύπρου γιατί κάτι τέτοιο θά άποτελούσε σοβαρό κίνδυνο γιά τό κύρος καί τό γόητρο των Ήνωμένων Πολιτειών, γιά τίς άρχές τής Δικαιοσύνης πού πρεσβεύει καί γιά τήν έφαρμογή του Άμερικανικού Νόμου. Γι' αυτό, κατέληξε ό κ. Ρόζενθαλ, είναι ανάγκη νά έξασκηθεί πίεση στήν Τουρκία γιά τήν έξεύρεση δίκαιης καί βιώσιμης λύσης του Κυπριακού.

Ο κ. ΑΘΑΝΣΟΝ

Άλλά τό άποκορύφωμα τής συγκεντρώσεως, ήταν ό καταπληκτικός κ. Τζώρτζ Άθανσον, Δήμαρχος του Χάρτφορντ Κοννέκτικατ, πού όχι μόνο ένθουσίασε αλλά καί γοήτευσε τή συγκεντρωση. «Είμαι υπερήφανος γιά σάς, τούς Όμογενείς, είπε ό κ. Άθανσον γιατί είσατε πιστοί.

Είσατε πιστοί στις ύψηλές άρχες καί τά Ιδεώδη, γιατί υποστηρίζετε μέ φανατισμό αυτούς πού υποστηρίζουν τίς ίδιες αυτές άρχές». Στή συνέχεια αναφέρθηκε στήν πρόσφατη έμπειρία του από τήν επίσκεψη του στήν Κύπρο, πού έγινε σέ μιά έποχή πού τό Άμερικανικό Κογκρέσσο ψήφισε τήν άρση του έμπάργκο, κάτι πού τόν είχε πραγματικά συγκλονίσει γιατί δέν ήξερε τί έπρεπε νά πει στους πρόσφυγες τής Κύπρου καί τά όρφανά του πολέμου γιά τήν Άμερική. Ήτανε πραγματικά συγκλονιστικές εκείνες οι στιγμές, όταν τόν ρωτούσαν οι πρόσφυγες τής Κύπρου γιά τήν άπόφαση του Κογκρέσσου.

Διακοπόμενος από τά χειροκροτήματα καί τίς έπευφημίες του άκροατηρίου ό κ. Άθανσον τόνισε ότι, έστω καί άν τό Κογκρέσσο ψήφισε τήν άρση του έμπάργκο, υπάρχουν άνθρωποι καί ήγέτες στήν Άμερική πού θά συνεχίσουν τόν άγώνα γιατί ό άγώνας δέν χάνεται μέ τήν άπώλεια μιάς μάχης. Υπάρχουν, είπε ό άνυπέρβλητος κ. Άθανσον, άνθρωποι καί ήγέτες στήν Άμερική σάν τόν Πώλ Σαρμπάνη, τόν Τζών Μπραδέμα τόν Μπέντζαμιν Ρόζενθαλ, τόν Γκάς Γιάτρον καί άλλους πού δέν θά έπιτρέψουν τήν συνεχίση ή καί τήν επανάληψη τής άδίκιας.

Καταφέρθηκε όμως καί κατά του Προέδρου Κάρτερ καί τής Κυβερνήσεώς του, πού αλλάζουν τακτική καί πολιτική άνάλογα μέ τό πού φυσά ό άνεμος κι' αυτό γιατί δέν είναι διατεθειμένοι νά χάσουν τά αξιώματά τους, έστω καί άν πρέπει νά παραβούν τίς άρχές τους.

Συνεχίζοντας ό Δήμαρχος του Χάρτφορντ τόνισε ότι, όταν έχουμε στό Κογκρέσσο ανθρώπους σάν τόν κ. Ρόζενθαλ πού υποστηρίζουν όχι μόνο τά δίκαια τής Κύπρου αλλά άρχές αιώνιες καί παγκόσμιες, δέν μπορεί παρά νά επικρατήσει τό δίκαιο.

Σημαντικές είσφορές είχαν γίνει από τούς παρισταμένους στήν τιμητική δεξίωση γιά τήν ένίσχυση τής προεκλογικής εκστρατείας του κ. Ρόζενθαλ. Όπως είναι γνωστό οι έκλογές θά διεξαχθούν στις 7 Νοεμβρίου καί άποτελεί καθήκον Ιερό αλλά καί υποχρέωση όλων των μελών τής παροικίας νά δώσουν αυθόρμητα καί χωρίς δισταγμό τήν ψήφο τους στόν έκλεκτό αυτό πρωταγωνιστή των δικαίων τής Κύπρου καί τής Έλλάδος γενικώτερα. »

ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΒΡΑΙΩΝ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

Στό περιοδικό «'Επίκαιρα» (12.10.1978) έδη-
μοσιεύθη τό παρακάτω άρθρο του κ. Θεοφ. Βώ-
κου:

Πολλά ελέχθησαν από πολλούς και κατά καιρούς, σχετι-
κά με τίς σχέσεις 'Ελλήνων και 'Εβραίων ανά τους αιώνες
και σήμερα. Μιά άκόμα άποψη πού δέν στηρίζεται σέ
προσωπικές έκτιμήσεις και συμπεράσματα άλλά σ' αυτά
τούτα τά πράγματα, όπως τά εμφανίζουν τά άδιάφευστα Ι-
στορικά γεγονότα, είναι, κατά τή γνώμη μας, άναγκαία γιά
τόν σχηματισμό τής σωστής εικόνας.

Η ιστορία μās λέγει: Δύο διαφορετικοί λαοί, ένας άριας
καταγωγής και ένας σημιτικής, και δύο διαφορετικά πνευ-
ματικά ρεύματα, ένα δυναμικό και τό άλλο παθητικό, διε-
μόρφωσαν κατά τήν διαδρομή των αιώνων τό σημερινό
πολιτισμό στό χώρο πού καλούμε ΔΥΣΙΣ και τή σκέψη πού
καλούμε «δυτική»: ό ελληνικός και ό βραϊκός. 'Ο πρώτος
έκυριάρχησε μέχρι τέλος τής προχριστιανικής χρονολο-
γίας, στήν εποχή πού ονομάζεται είδωλολατρική, ό δεύτε-
ρος, σέ σύζευξη με τόν πρώτο έδημιούργησε τήν μονοθε-
ϊστική εποχή, καλύπτοντας τό θρησκευτικό κενό των 'Ελ-
λήνων με τήν έπιβολή τής δικής του θρησκείας υπό τήν έ-
ξελιγμένη και κατάλληλη γιά τήν άποδοχή της από τούς άμ-
φιβισθητές 'Ελληνες και 'Ελληνόφωνους μορφή του Χρι-
στιανισμού. Μιές θρησκείας πού και σήμερα άκόμα παρα-
μένει καθιερωμένη και ισχύουσα σέ όλον τό γεωγραφικό
χώρο τής Δύσεως. 'Εδώ, έχοντας πάντα ύπόψη μας ότι ό
Χριστιανισμός είναι μία αίρεση του Ιουδαϊσμού, όπως τό
δόγμα των Διαμαρτυρομένων, Βαπτιστών, Εύαγγελιστών
κλπ. είναι αίρέσεις του Χριστιανισμού, δέν πρέπει νά άπο-
δώσουμε τήν έπικράτηση τής βραϊκής θρησκείας σέ δήθεν
συμμοσιές Σιωνιστών (τά περί πρωτοκόλλου τής Σιών
κλπ. απέδειχθησαν χαλκέματα τής 'Ορχάνας) άλλά - γιά νά
χρησιμοποιήσομεν έναν σύγχρονο όρο - στήν καθαρή Ι-
στορική άναγκαιότητα.

Τούτη η άναγκαιότητα άνέκυψε από τό γεγονός τής βα-
θμιαίας χαλάρωσης μέχρι έκμηδένισης του θρησκευτικού
συναίσθηματος στόν ελληνικό κόσμο, πού άρχισε ήδη με-
σούντος του χρυσού αιώνος. Είναι γνωστό ότι η θρησκεία
είναι η πηγή ζωτικότητας του κάθε λαού και ότι η άποδυ-
νάμισή της οδηγεί στήν παρακμή του πολιτισμού του κά-
θε λαού. Τό πρώτο πλήγμα έναντίον του θρησκευτικού
συναίσθηματος των 'Ελλήνων καταφέρθηκε από τούς σο-
φιστές, πού έδίδασκαν ότι ό άνθρωπος είναι η άνωτάτη ά-
ξια, μέτρο γιά τίς άλλες αξίες και δημιουργός θεών καθ' ό-
μοίωσή του. 'Ακολούθησε ό Εύριπίδης, πού με τίς «Τρωά-
δες» του έκμηδένισε τήν έμπιστοσύνη στή δικαιοσύνη των
θεών. 'Αργότερα, ό 'Επίκουρος δίνει ένα άκόμα πλήγμα ύ-
ποστηρίζοντας ότι «οί θεοί ύπάρχουν μέν, άλλά δέν έπεμ-
βαίνουν στά άνθρώπινα». ('Ο 'Επίκουρος δέν μπορούσε νά
άρνηθει εύθέως τήν ύπαρξη θεών: 'Ο Σωκράτης είχε θα-
νατωθεί ως εισάγων καινά δαιμόνια. 'Ο 'Αναξαγόρας και ό
Πρωταγόρας αυτοεξορίσθηκαν ως άσεβείς. Τό ίδιο και ό μέ-

γας 'Αριστοτέλης αυτοεξορίσθηκε στή Χαλκίδα γιά νά μήν
ύποστεί τήν τύχη του Σωκράτη, κι έτσι ό 'Επίκουρος με τόν
διαζευτικό του άφορισμό έγλύτωσε από τήν καταδίωξη
τό τότε κατεστημένο). Βέβαια, η έκμηδένιση τής πίστης
στό Δωδεκάθεο έπιβραδύνθηκε από τή διδασκαλία των
Στωικών, τής όποίας στοιχεία δανείσθηκαν οι Ιδρυτές τής
Χριστιανικής θρησκείας γιά νά κάνουν τόν Χριστιανισμό
δεκτικό στόν ελληνόφωνο κόσμο. Πάντως, στό τέλος τής
είδωλολατρικής χρονολογίας όσοι 'Ελληνες, Ρωμαίοι κλπ.
δέν έπίστευαν πλέον στό Δωδεκάθεο ούτε στόν Λόγο των
Στωικών και στίς 'Εννεάδες του Πλωτίνου, άναζητούσαν
εσώτητες γιά λατρεία στήν αλυμπιακή θρησκεία ('Ο Πλού-
ταρχος ήταν Ιερέας τής 'Ισιδας). 'Ετσι, ό 'Απόστολος των
'Εθνών βρήκε έναν κόσμο σχεδόν άδειο από θρησκευτικό
συναίσθημα και έγέμισε τό κενό με τή διδασκαλία του Να-
ζωραίου.

'Από κεί και πέρα μέχρι σήμερα, ό πολιτισμός τής Δύσης
διαμορφώθηκε υπό τήν επίδραση των δυο πνευματικών
ρευμάτων: του βραϊκού, με έντονο στοιχείο τό θρησκευ-
τικό, και του ελληνικού, με προεξάρχον στοιχείο τόν 'Ορθό
Λόγο, πού έκανε τήν επανεμφάνισή του στήν 'Αναγέννηση
και τούς μετέπειτα χρόνους τής Διαφώτισης. Οι Ρωμαίοι
και οι Βυζαντινοί έπέδρασαν κυρίως στόν νομισματιω-
τικό τομέα.

Η αντίληψη ότι ό σημερινός πολιτισμός τής Δύσης στη-
ρίζεται στήν ελληνορωμαϊκή κληρονομία είναι, κατά τά ά-
νωτέρω πραγματικά στοιχεία, έσφαλμένη. Τό σωστό είναι
νά λέμε πως ό,τι καλούμε «Δύσις» είναι εξέλιξη τής έλλη-
νοβραϊκής - βραϊκής, όπως είπαμε, με τή μορφή του Χρι-
στιανισμού - συνεργασίας και κληρονομιάς.

'Εχοντας, ύπόψη τά άνωτέρω άναμφισβήτητα γεγονότα,
πρέπει νά παραδεχτούμε ότι η είσβολή των 'Εβραίων στόν
ελληνικό και ελληνιστικό πνευματικό χώρο δέν έζημίωσε -
μάλλον ωφέλησε - τόν ελληνισμό και τούς άλλους λαούς
πού πήραν τά φώτα τους μέσω των 'Ελληνορωμαίων και
των Βυζαντινών. Μέχρι και σήμερα διατηρούμε και σεβό-
μαστε τή θρησκεία τους, τό Χριστιανισμό, πού δέν είναι
άλλη από τήν συμπλήρωση τής Ιουδαϊκής θρησκείας. Και,
άντί οι ευρωπαϊκοί κυρίως λαοί νά είναι ευγνώμονες στους
'Εβραίους γιά τόν παραπάνω λόγο, τούς κατεδίωξαν κατά
τή διαδρομή των αιώνων και μερικοί μάλιστα καθιέρωσαν
και τά «γκέττο». Είναι η συμπεριφορά των ευεργετηθέν-
των προς τόν ευεργέτη, με άλλα λόγια, η άχαριστία. Χαίρο-
μαι πού έμείς οι 'Ελληνες μάλλον φιλική συμβίωση είχαμε
με τούς 'Εβραίους κατά τήν όλη διάρκεια των 2.000 χρό-
νων. Δέν πρέπει νά ξεχνούμε άκόμα ότι στους νεώτερους
χρόνους οι 'Εβραίοι, μέσω των τεκτονικών τους και άλλων
μυστικών εταιρειών, έβοήθησαν έμμεσα τόν ελληνικό λαό
στήν 'Επανάσταση του '21, ύποστηρίζοντας τήν Φιλική
'Εταιρεία, έξω και εδώ. Βέβαια, καθόλη τήν μακράνια Ι-
στορία ύπήρξαν και κακοί 'Εβραίοι - πρόσφατα ό Κίσινγκερ
- πού έζημίωσαν τήν 'Ελλάδα άλλά δέν πρέπει νά στη-
ρίζουμε τά συμπεράσματά μας στίς εξαιρέσεις.

'Όπως προκύπτει από τή σύντομη έπισκόπηση των Ι-
στορικών γεγονότων πού άφορούν τήν έκούσια άλλά και
πολλές φορές άναγκαστική συνεργασία 'Ελλήνων και
'Εβραίων, ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΛΑΩΝ ΕΙ-
ΝΑΙ Η ΣΤΕΝΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ σέ όλους
τούς τομείς. Οι 'Εβραίοι είναι τό ίδιο σάν τούς 'Ελληνες
διασκορπισμένοι σέ μικρές ομάδες στήν 'Υφήλιο και δια-
θέτουν πολύ περισσότερη δύναμη, πολιτική και οικονομι-
κή, από τούς 'Ελληνες. Είμαι τής γνώμης, πως άν έξακο-
λουθήσει και τονωθεί περισσότερο η συνεργασία του
'Απόδημου 'Ελληνισμού ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙ-
ΚΑΝΩΝ, με τό άπανταχού βραϊκό στοιχείο, όλα τά έθνικά
μας θέματα θα εύδοθούν έκ τό σφαλούς.

ΙΣΑΑΚ ΜΠΑΣΕΒΙΤΣ ΣΙΓΚΕΡ: ΒΡΑΒΕΙΟ ΝΟΜΠΕΛ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ 1978

Τό κορυφαίο φιλολογικό γεγονός του 1978, όπως άλλωστε και κάθε χρονιάς, είναι η άπονομή του βραβείου Νόμπελ λογοτεχνίας. Τό βραβείο άπενεμήθη, όπως είναι γνωστό, στον Ίσαάκ Μπάσεβιτς Σίγκερ, έναν Άμερικανό συγγραφέα, πολωνικής καταγωγής και Έβραίο τό θρήσκευμα.

Στήν άπόφασή της ή έπιτροπή κρίσεως του βραβείου Νόμπελ άνέφερε σαν αίτιολογικό: «Ή γεμάτη πάθος άφηγηματική τέχνη του, άντλώντας έμπνευση από τήν πολωνοεβραϊκή παράδοση, ένσαρκώνει και προσωποποιεί τήν παγκόσμια άνθρώπινη μοίρα».

Έγκυροι διεθνείς κύκλοι έτόνιζαν ότι μέ τό να τιμηθεί ένας συγγραφέας πού γράφει πάντα στή γλώσσα γιντίς, είναι σαν να ύποστηρίζεται έπίσημα ότι τό Ίσραήλ δέν είναι μόνο ένα έθνος, αλλά και ένας πολιτισμός.

Ό Χένρυ Μίλλερ τοποθετεί τόν Σίγκερ επάνω από όλους τούς συγχρόνους συγγραφείς. Ό Ζάν ντ'Όμερσον, τής Γαλλικής Άκαδημίας, ανακαλύπτοντάς τον έδώ και δύο χρόνια, είπε ότι είναι «ένας πολύ μεγάλος συγγραφέας». Και όμως ο συγγραφέας και τών βιβλίων: «Ό Σκλάβος», «Μάγος του Λουμπίνου», «Τό στέμμα τών φτερών» παρέμενε άγνωστος.

Μιά συνέντευξη μέ τόν Σίγκερ

Ό Συδβαίν Ζεζέλ, άπεσταλμένος τής «Φιγκαρό» στις Ήνωμένες Πολιτείες κατάφερε να πάρει από τόν Ίσαάκ Σίγκερ, παρά τίσ συνήθειες αυτού του τελευταίου, μία άρκετά μεγάλη συνέντευξη, τά κυριότερα σημεία τής όποιας παραθέτουμε κατωτέρω:

Νάτον λοιπόν στό Μανχάτταν, σε ένα σκοτεινό κτίριο, μακριά από τή Νέα Ύόρκη. Ό Ίσαάκ Σίγκερ άνοίγει τήν πόρτα. Χακεκτική σιλουέττα μέ έντονα τά ίχνη του χρόνου. Ή Ντεμπόρα, ή γραμματέας του, έτοιμάζει τό τσαί μέ τά βουτήματα. Τό διαμέρισμα είναι άνετο και φθηνό. Βιέννη; Βαρσοβία; Παρίσι; Τί σημασία έχει. Είναι ένας Εύρωπαίος έξορισμένος συγγραφέας πίο απλά, πού κατέφυγε έδώ για να συνεχίσει άκούραστα τό έργο του.

Χαμογελά. Τά μάτια του φωτίζονται. Ό επισκέπτης νοιώθει άνετα σαν να έχει απέναντί του ένα παλιό φίλο. Ό Σίγκερ μιλά άργά, ήρεμα, μέ τόν τόνο τής νιότης του από τόν όποιο δέν μόρεσε ή δέν θέλησε ποτέ να ξεφύγει. Και μέσα στή μουσικότητα τών φράσεων του άκουτε, θά έλεγε κανείς, σαν σε ήχώ τήν φωνή τών ήρώων αυτών πού δέν έπαμε ποτέ να πε-

ριγράψει: τά παιδιά του γκέτο, οι θαυμάσιοι ραββίνοι, οι διανοούμενοι του Μπρούκλιν. Και ή περιγραφή του δέν σταματά στο έργο του ζωγράφου. Ό Σίγκερ ξύνει μέ τά νύχια, θά έλεγε κανείς, σκάβει και χώνεται μέχρι τά ένδόμυχα τής καρδιάς.

Άς τόν άκούσουμε όμως:

«Όχι δέν ύφίσταται έβραϊκή σχολή Νεοϋορκέζων συγγραφέων. Αυτό τό είπαν οι κριτικοί. Ύπάρχει μόνο ένας όρισμένος αριθμός Άμερικανών συγγραφέων πού περιγράφουν τήν πραγματικότητα αυτής τής χώρας και πού κατά τύχη έχουν γεννηθεί στήν Νέα Ύόρκη και είναι έβραϊκής καταγωγής. Όσο για μένα, έγώ είμαι απλώς και μόνο ένας Έβραίος συγγραφέας».

Ο ΦΛΩΜΠΕΡ ΣΤΑ ΓΙΝΤΙΣ

Ό Ίσαάκ Μπάσεβιτς Σίγκερ, πού άρχισε να γράφει στήν έβραϊκή, έξακολουθεί και γράφει στή γλώσσα γιντίς.

Ό άνεπιώς του μεταφράζει τά κείμενά του στήν άγγλική, πού μετά ξαναδιαβάζει και διορθώνει ο ίδιος.

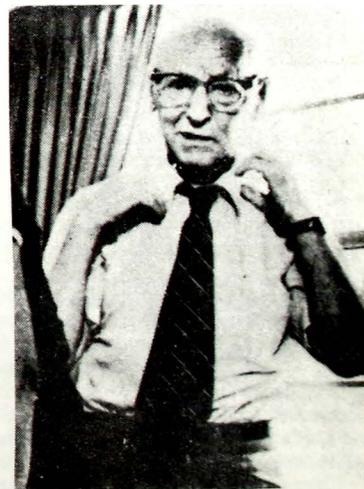
Αυτό πού έχει σημασία δέν είναι ή γλώσσα στήν όποια έκφράζεται κανείς. Έτσι για τόν έαυτό μου βρίσκω πως έχω πολλές όμοιότητες μέ τόν Γκόγκολ, του όποιου μου άρέσει τό ύφος κραθώς και οι γεμάτες θρησκευτικότητα και πνευματικότητα όρμές του. Και άνεκάλυμπα τόν Φλωμπέρ από κακές μεταφράσεις γιντίς. Παρ' όλο πού, όπως άνέφερα, οι μεταφράσεις αυτές ήταν πολύ κακές, κατάλαβα τήν άξία τών συγγραφέων. Δέν ξέρω γιατί, αλλά πιστεύω ότι οι Γάλλοι και οι Ρώσοι προσέφεραν πολλά στή λογοτεχνία.

— Ίσως οι μεταφράσεις αυτές στή γιντίς να μή ήταν τόσο κακές.

— Ή λογοτεχνία κατανοείται άμέσως από αυτούς πού τήν άγαπούν. Έχω μεταφρασθεί σε όλο τόν κόσμο. Οι Ίάπωνες έχουν διαβάσει όλα τά βιβλία μου. Γιατί όμως είμαι τόσο γνωστός στήν Ίαπωνία; Τί βρίσκουν σε μένα; Δέν καταλαβαίνω.

Γιός και έγγονός ραββίνων, ο Ίσαάκ Μπάσεβιτς

♦ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 13

→
Ό Ίσαάκ
Μπάσεβιτς
Σίγκερ

ΤΑΛΜΟΥΔ Μιά ιστορική ανάδρομή στις Ρίζες του

Τό Ταλμούδ είναι γέννημα και θρέμμα της Παλαιστήνης, της Χώρας της Βίβλου και της Μεσοποταμίας, του λίκνου του πολιτισμού. Οι αρχές της Ταλμουδικής λογοτεχνίας χρονολογούνται από τους χρόνους της Βαβυλωνιακής Έξορίας, τόν έκτο προ - Χριστιανικό αιώνα, προτού κάν κάνει τήν εμφάνισή της ή Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Όταν, χίλια χρόνια αργότερα, τό Βαβυλωνιακό Ταλμούδ έλαβε τήν όριστική κωδικοποιημένη μορφή του, τό 500 μ.Χ., ή Δυτική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία είχε πάψει νά ύπάρχει. Αύτή ή χιλιετηρίδα αρχίζει μέ τήν πτώση τής Βαβυλώνας, σάν παγκόσμιας δύναμης, καλύπτει τή γέννηση, τήν κατάπτωση και τήν εξάφανιση τής Περσίας, τής Έλλάδος και τής Ρώμης και γίνεται μάρτυρας τής εξαπλώσεως του Χριστιανισμού και τής εξαφανίσεως τής Ειδωλολατρίας από τς Δυτικές και τς λοιπές χώρες τής Έγγυς Ανατολής.

Οι Πηγές του Ταλμούδ

Η Βαβυλωνιακή Έξορία αποτελεί σπουδαίο σταθμό γιά τήν πανανθρώπινη Ιστορία και, ιδιαίτερα, γιά τήν Ιστορία του Ίσραήλ. Κατά τή διάρκεια τής Έξορίας του ό Ίσραήλ ανακάλυψε τόν εαυτό του. Όχι μόνο ανακάλυψε έκ νέου τήν Τορά και κατέστησε αυτήν τόν κανόνα τής ζωής του, αλλά κάτω από τήν επίδρασή της αναπτύχθηκαν καινούργιοι θρησκευτικοί θεσμοί, όπως ή Συναγωγή, δηλ. ή όμαδική λατρεία, χωρίς Ιερείς ή τελετουργία, πού είναι από τά σπουδαιότερα πνευματικά επίτευγματα στήν Ιστορία τών θρησκειών.

Μέ τήν επανεγκαθίδρυση τής Έβραϊκής Κοινοπολιτείας από τόν Έζρά τόν Σοφέρ¹, ή Γραφέα, τό 444 π.Χ., ή Τορά ανακηρύχθηκε επίσημα ως ή δημόσια και ή θρησκευτική νομοθεσία τής νέας Κοινοπολιτείας. Ο Έζρά έφερε μαζί του όλες τς προφορικές παραδόσεις πού έδιδάσκοντο στήν Έξορία και αντιμετώπισε όλα τά καινούργια προβλήματα πού παρουσιάσθηκαν στην νεοσυσταθείσα κοινότητα μέ τό αυτό πνεύμα, όπως εκείνο πού έγέννησε τή Συναγωγή.

Οι διάδοχοι του, πού αποκαλούντο Σοφερίμ («Γραφείς») ή άλλιώς «Άνδρες τής Μεγάλης Συναγωγής»², συνέχισαν τό έργο του. Οι διδασκαλίες τους και οι διατάξεις πού έθέσπισαν έτχχαν τής γενικής αποδοχής από τό λαό και έθεωρούντο πλέον ως Άλαχά, στήν κυριολεξία «ή πεπατημένη όδός», δηλ. ή σαφής θρησκευτική καθοδηγητήριος γραμμή γιά τόν Ίσραηλίτη σε ό,τι άφορούσε τήν όδό πού έπρεπε νά πορευθεί.

Όταν οι Άνδρες τής Μεγάλης Συναγωγής έπαψαν νά ύ-

πάρχουν, τή θέση τους κατέλαβε τό Σανεδρίν³ τής Ίερουσαλήμ. Άποκλειστική, χαρά γιά όλες εκείνες τς γενιές ύπηρξε ή ένασχόλησή τους μέ τόν Θεϊκό Νόμο - τόν όποιο μελετούσαν μέρα και νύχτα. Οι έξηγήσεις και τά σχόλια εκείνα πού άφορούσαν τή διασαφήνιση τών έδαφίων τής Γραφής αποκαλούνται Μιντράς⁴ ενώ οι έπεξηγήσεις πού άφορούσαν τή διασαφήνιση τών διαφόρων νομικών κανόνων αποκαλούνται Μιονά.

Πολλές Άκαδημίες αναπτύχθηκαν γιά τή συστηματική καλλιέργεια αύτης τής νέας μελέτης, καθώς επίσης γιά τήν ένδελεχη συλλογή τών προφορικών παραδόσεων πού κυκλοφορούσαν από άμνημονεύτους χρόνους και πού άφορούσαν τήν όρθή τήρηση τών έντολών τής Τορά.

Τό κίνημα αυτό γιά τήν έντατική μελέτη τής Γραφής, προκάλεσε αντίδράσεις:

Τά άριστοκρατικά στοιχεία του πληθυσμου και οι άξιωματούχοι - οι όποιοι άργότερα θά γίνουν γνωστοί ως Σαδουκαίοι - χωρίς κανένα ένδοιασμό διακήρυξαν ότι κάθε νόμος πού δέν αναφέρεται ρητώς στήν Τορά, (δηλ. πού συμπεραίνεται μέ τή βοήθεια τών έρμηνευτικών κανόνων), άποτελεί μιά έπικίνδυνη και άποκρουστική καινοτομία. Αύτή ή αντίθεση τών Σαδουκαίων προκάλεσε τήν άκόμη μεγαλύτερη εξέλιξη του Προφορικού Νόμου τών Γραφέων, οι όποιοι άργότερα θά γίνουν γνωστοί ως Φαρισαίοι. Οι τελευταίοι επέδωκαν τήν πλήρη και σε βάθος

Μιά σελίδα τής ελληνικής μεταφράσεως τής πραγματείας «Περκέ Άβώτ» του καθηγητού Α. Π. Χαστούπη.

ψαμν ραβ
...
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ
1. Λιά δέκα προστάγματα έδημιουργήθη ό κόσμος. Και διατί διδάσκει τούτο (ή Γραφή); Και δέν ήδύνατο δι' ένας (και μόνου) προστάγματος νά δημιουργηθή. (Ναί!) Άλλ' (έγένετο τούτο) δια νά τιμωρήση ό Θεός τούς άσεβείς, αίτινες καταστρέφουν τόν κόσμον τόν θμιαυτηθέντα δια δέκα προστάγμων, και νά δώση ίσοτην άμαρτήν εις τούς δικαίους, αίτινες διατηρούν τόν κόσμον τόν δημιουργηθέντα δια δέκα προστάγμων.
2. Δέκα γενεά (θαυράν) από του Άδάμ μέχρι του Νώε, δια νά καταστήση (ό Θεός) γνωστόν, όδωση (ήτο) ή μακροθυμία ένδοίων Του. Διότι άρσασιν αι γενεά (αίτιαι) παρωργίζον Αείον, άχως όδ' άπέστειλε και' αυτών τά έθνη του κατακλίσημα.
5, 1. Λιά δέκα προστάγμων ήρε τα έν Γεν. 1, 5, 6, 9, 11, 14, 20, 24, 26, 29, 3, 18. Δια τού «Και είναν» τίςκα μωρα προστάγματα — τού δημιουργηθέντα» χωρολ. ό άποστός έδημιουργήθη.

γνώση τῆς Θεϊκῆς ἀποκαλύψεως. Ἡ γνώση τῶν περιεχομένων αὐτῆς τῆς ἀποκαλύψεως, ὑποστήριζαν, ἐνυπάρχει κατ' ἀρχὴν στὸ Γραπτό Κείμενο τῆς Πεντατεύχου ἀλλὰ ἡ ἀποκάλυψη, ἡ πραγματικὴ Τορά, εἶναι ἡ **ἔρμηνεία** τοῦ Γραπτοῦ Κειμένου, ὅπως αὐτὴ παρουσιάζεται λεπτομερέστατα ἀπὸ τὶς διαδοχικὲς γενιές τῶν πιστῶν διδασκάλων.

Ἡ αὐτὴ ἡ ἐνασχόληση μὲ τὴ μελέτη δὲν ἀποτελοῦσε ἀπλῶς ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη γιὰ τὴ διασαφήνιση τοῦ Γραπτοῦ Κειμένου, ἀλλὰ καὶ μιά ὑπέρατη θρησκευτικὴ ἀσασχόληση καὶ καθήκον. Πολύ ὠραία παρατήρησε ὁ **Herford*** πῶς: «**Πέρα ἀπὸ τὴν ἀμεσότητα ἐπικοινωνίας πού προσφέρει ἡ προσευχὴ, ἡ μελέτη τῆς Τορά εἶναι ἡ δόξος γιὰ τὴν πλησιέστερη προσέγγιση πρὸς τὸν Θεό· αὐτὴ θὰ μπορούσε νὰ ἀποκληθεῖ σάν ἡ Φαρισαϊκὴ μορφή προσεγγίσεως τοῦ Θεοῦ.**»

Ἡ Μισνά

Ἡ πυρετώδης δραστηριότητα τῶν Φαρισαϊκῶν σχολῶν εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τὰ διδάγματά τους νὰ καταστοῦν δυσβάσταχτα γιὰ τὴν ἀνθρώπινη μνήμη. Διότι ὅλη αὐτὴ ἡ διδασκαλία ὑπῆρξε **προφορικὴ** καὶ δὲν ἐπετρέπετο νὰ καταγραφεῖ. Ἡ πρώτη προσπάθεια γιὰ τὴ συστηματικὴ τακτοποίηση ὅλου αὐτοῦ τοῦ προφορικοῦ ὕλικου ἀναλήφθηκε τὸν πρῶτο προ - Χριστιανικὸ αἰῶνα ἀπὸ τὸν **Χιλλέλ**. Αὐτὸς εἶναι ὁ περισσότερο γνωστὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς ραββίνους καὶ φημιζεῖται γιὰ τὴν ἀπαγγελία τοῦ Χρυσοῦ Κανόνος: «**Ὅτι, οἰδιόποτε εἶναι σέ σένα μισητό, μὴ τὸ κάμης στὸ συνάνθρωπό σου. Ὅλα τὰ ὑπόλοιπα εἶναι ἡ ἐπεξήγηση αὐτοῦ τοῦ κανόνος.**» Ὁ Χιλλέλ ὑπῆρξε ἡ προσωποποίηση τῆς πράττης καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. «**Ἀγάπα τὴν εἰρήνην καὶ ἐπέδωκε αὐτὴν· ἀγάπα τοὺς συνανθρώπους σου καὶ φέρε αὐτοὺς πλησίον τῆς Τορά.**» Αὐτὸ τὸ ρητὸ ἦταν τὸ χαρακτηριστικὸ του ἀπόφθεγμα. Ὁ Χιλλέλ ἦταν ἐκεῖνος πού καθιέρωσε ἐπὶ ἔρμηνευτικούς κανόνες γιὰ τὴν ἐπεξήγηση τῆς Τορά - τοὺς συμπερασματικούς καὶ τοὺς ἀναλογικούς κανόνες, μέσω τῶν ὁποίων μπορούμε νὰ φθάσουμε στὸ βαθύτερο νόημα τῆς Γραφῆς, καὶ ὁ ὁποῖος ἐταξινόμησε ὅλο τὸν ὄγκο τῶν παραδόσεων, πού ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἀποτελοῦσαν τὸν Προφορικὸ Νόμο, σέ ἕξι κύρια Τμήματα (ἢ τάξεις). Αὐτὴ ἡ ταξινόμηση ἐγένετο ἀποδεκτὴ κι ἀπὸ τοὺς διαδόχους του.

Ἀπὸ τοὺς 150 **Τανάϊμ**^β ἢ «διδάσκαλους» πού δύνανται νὰ θεωρηθοῦν σάν οἱ ἀρχιτέκτονες αὐτοῦ τοῦ λαμπροῦ οἰκοδομήματος, πού ὑπὸ τὴν τελειοποιημένην του μορφῆ εἶναι γνωστὸ ὡς **Μισνά**, θὰ πρέπει νὰ ἀναφέρουμε, ἐκτός τοῦ Χιλλέλ, ἄλλους τρεῖς. Αὐτοὶ εἶναι ὁ **Γιοχανάν μπέν Ζακκάϊ**, ὁ **Ραμπὶ Ἀκίβα** καὶ ὁ **Ραμπὶ Γεουδά Ἀνασί**.

Ἀπ' αὐτοὺς ὁ Γιοχανάν μπέν Ζακκάϊ ὑπῆρξε ὁ νεώτερος ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τοῦ Χιλλέλ. Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος πού στήν Ἀκαδημία του, στὴ **Γιάβνε**^β, διέσωσε τὸν Ἰουδαϊσμὸ ἀπὸ τὸ ναυάγιο τῆς Ρωμαϊκῆς καταστροφῆς πού εἶχε ἐνσκήψει στὸ Ἰουδαϊκὸ ἔθνος, τὸ 70 μ.Χ. Ἡ Γιάβνε κατέστη τότε τὸ κέντρο τῶν Ἰουδαϊκῶν μελετῶν καὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ὅπως κάθε ἄλλος σύγχρονος ραββίνος ἔτσι κι αὐτὸς κέρδιζε τὸ ψωμί του ἀπὸ τὴ χειρωνακτικὴ ἐργασία. Ὁ Ἰουδαϊσμός, ὑποστήριζε, μπορεῖ νὰ ἐπιζήσει παρὰ τὴν πολιτικὴ καταστροφὴ καὶ ὅτι ἡ **ἀγαθοεργία καὶ ἡ ἀγάπη γιὰ τὸ συνάνθρωπο** ἀντικατέστησαν τὸ Τελετουργικὸ τῶν Θυσιῶν. «**Μιά καλὴ καρδιά,**» διακήρυξε, «**Εἶναι τὸ σπουδαιότερο πρᾶγμα στὴ ζωὴ.**»

Στὴν ἐπόμενη γενιά ὁ Ἀκίβα ὑπῆρξε ὁ συγγραφέας μιᾶς συλλογῆς παραδοσιακῶν νόμων, ἀπὸ τὴν ὁποία, ἀργότερα, ἀναπτύχθηκε ἡ Μισνά. Αὐτὸς ὑπῆρξε ὁ μεγαλύτερος ραββίνος τῆς γενιᾶς του καὶ ὅλων τῶν μετέπειτα χρόνων, ἐκεῖνος τὸν ὁποῖο - ὅπως ἀναφέρει ὁ Θρούλος - ἀκόμη κι ὁ Μωϋσῆς ἐξήλεψε, ὅταν ἔνα ἄνα ἄνα δόξα τὸ δόξα ἡ δυνα-

Ἡ Ἐζρά Ἀσφὲρ δίδασκει τὴν Τορά στὸ λαό. Ἀπὸ τὴ Μενορά ἐμπροσθεν τῆς Κνέσσετ, Ἱερουσαλήμ.

τότητα νὰ δεῖ τὸ ἀπώτατο μέλλον. Τὸ ὄξύ καὶ διαπεραστικὸ μυαλό του τὸν βοήθησε νὰ ἀνακαλύψει κάποια βιβλικὴ ρίζα γιὰ τὴν κάθε διάταξη τοῦ Προφορικοῦ Νόμου.

Ἡ μυθιστοριογραφία μᾶς φωτίζει μὲ πάμπολλα ἔργα καὶ θρύλους τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς αὐτοῦ τοῦ μεγάλου ραββίνου καὶ μυστικιστῆ. Τὸ 132 πέθανε, ἔναν μαρτυρικὸ θάνατο γιὰ χάρι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Λαοῦ του.

Τὴν ἡμέρα πού πέθανε ὁ Ἀκίβα γεννήθηκε ὁ Ραμπὶ Γεουδά Ἀνασί, ἡ κοινῶς ἀποκαλούμενος «Ραμπί». Ὑπῆρξε ἀπόγονος τοῦ Χιλλέλ, ἔβδομη γενιά. Ἦταν ἀνθρωπος ἀσυνήθιστης ικανότητος, εὐρείας κουλτούρας καὶ ὑψηλῶν ἀρετῶν. Σάν Πατριάρχης - πνευματικὸς ἡγέτης τῆς γενιᾶς του - ἔθεσε σάν σκοπὸ του τὴν ἐξασφάλιση τῆς θρησκευτικῆς ἐνότητος μὲ τὴν ἐγκαθίδρυση ἐνός Κώδικα πού θὰ τύχαινε τῆς γενικῆς καὶ ἀδιαφιλονίκητης ἀποδοχῆς. Γιὰ αὐτὸ τὸν σκοπὸ ἐξέτασε ἐκ νέου τὸ σύνολο, ὅλων τῶν διατάξεων πού εἶχαν συσσωρευθεῖ μὲ τὴν πάροδο τῶν αἰώνων, κοσκινίζοντας καὶ τακτοποιώντας, συντομεύοντας καὶ ἀπλοποιώντας· συχνὰ δὲ ἐνωματῶνε καὶ τὶς γνῶμες τῶν προγενέστερων διδασκάλων ὅπως αὐτὲς εἶχαν παραληφθεῖ. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἡ Μισνά δὲν ἀποτελεῖ ἕνα ἀπόλυτα «καλουπισμένο» ἔργο. Εἶναι ἕνα πολυσύνθετο ἔργο. Ἦσως, καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἀντικατέστησε ὅλες τὶς λοιπὲς προγενέστερες ἀνθολογίαι τοῦ παραδοσιακοῦ νόμου καὶ γρήγορα κατέστη Κανόνας.

Διαίρεση τῆς Μισνά

Δὲν γνωρίζουμε τὸ ἀκριβὲς ἔτος πού ὁ Ραμπὶ ἐπέφερε τὶς τελευταῖες βελτιώσεις στὸ ἔργο. Κατὰ τὸ τελευταῖο στάδιο τῆς ζωῆς του ἀνέλαβε μιά πλήρη ἀναθεώρηση τῆς

Μισνά, πιθανόν κατά τό έτος 220. Μέ αυτή τήν τελική μορφή ή Μισνά διαιρείται σέ έξη **Τμήματα**:

- 1] **Ζεραΐμ**: άγροτικοί νόμοι, συμπεριλαμβάνει έντεκα πραγματείες ή δέ πρώτη «**Μπεραχότ**» άσχολεΐται μέ τΐς προσευχές.
- 2] **Μοέντ**: νόμοι πού άφοροΐν τΐς γιορτές καΐ τΐς νηστεΐες, άποτελεΐται από δώδεκα πραγματεΐες.
- 3] **Νασΐμ**: έπτά πραγματεΐες πού άσχολοΐνται μέ τή γυναΐκα καΐ τήν οικογενειακή ζωή.
- 4] **Νεζικΐν**: σ' αυτό τό τμήμα άνήκουν οι πραγματεΐες πού άναφέρονται στη δημόσια καΐ ποινική νομολογία. ('Εδώ συμπεριλαμβάνεται καΐ ή πραγματεΐα **Περκέ 'Αβώτ**)⁷.
- 5] **Κοντασίμ**: έντεκα πραγματεΐες πού άφοροΐν τούς νόμους τούς σχετιζόμενους μέ τό **βωμό** καΐ τούς νόμους περι διατροφής.
- 6] **Τααρότ**: δώδεκα πραγματεΐες σχετικά μέ τούς νόμους περι καθαροΐ κι άκάθαρτου.

Συνολικά ύπάρχουν έξήντα - τρεις πραγματεΐες. Κάθε πραγματεΐα (Μασέχετ) διαιρείται σέ **περακΐμ** (κεφάλαια), ό συνολικός άριθμός τών όποιων άνέρχεται σέ πεντακόσια είκοσι τρία (523).

Χρονολογία τής Μισνά

Σχετικά μέ τήν άκριβή ήμερομηνία πού καταχωρήθηκε γραπτώς ή Μισνά, διάφορες γνώμες έχουν έπικρατήσει μεταξύ τών 'Εβραΐων μελετητών τών τελευταΐων έννέα αΐώνων.

Οι Sherira Gaon, Rashi, Lujjatto, Raraport καΐ Graetz ύποστηρίζουν ότι ό Ραμπΐ ταξινόμησε τή Μισνά στη σκέψη χωρίς τή μεσολάβηση χαρτιοΐ ή μολυβιοΐ. Τήν έδίδαξε στην 'Ακαδημία του καΐ τή μεταβίβασε διά του προφορικού λόγου στοΐς μαθητές του. Αΐτοΐ μέ τή σειρά τους τή μεταβίβασαν στίς έπερχόμενες γενιές. 'Υπό αυτή τήν προφορική μορφή διατηρήθηκε μέχρι τής έποχής πού οι 'Ακαδημίες άρχισαν νά σβήνουν όποτε, **οι διδάσκαλοι τών τότε ήμερών** έκριναν αναγκαΐα τή γραπτή καταχώριση τών παραδόσεων, μεταξύ 8ου καΐ 9ου αΐώνος μ.Χ.

'Αντίθετα μέ αυτή τήν άποψη εΐναι άλλοι, όχι λιγότερο περίφημοι μελετητές, οι όποιοι ύποστηρίζουν ότι ό ίδιος ό Ραμπΐ εΐναι εκείνος πού κατέγραψε τή Μισνά. Μεταξύ αΐτών συγκαταλέγονται οι Yehuda Halevi, Maimonides, Abarbanel, Weiss, Geiger καΐ Frankel.

'Η Γλώσσα τής Μισνά

'Η γλώσσα τής Μισνά εΐναι νεο - έβραϊκή, μΐα φυσιολογική εξέλιξη τής βιβλικής έβραϊκής: μΐα γλώσσα ζωντανή καΐ όχι τεχνητή (π.χ. ή Μεσαιωνική Λατινική), όπως έσφαλμένα, έχει ύποστηριχθεί από διαφόρους. Τό λεξιλόγιο καΐ ή φρασεολογία της φέρουν τή σφραγίδα του λαΐκού ιδΐώματος. Διά τοΐτο καΐ περιέχει πληθός άραμαϊκών, ελληνικών καΐ λατινικών όρων καΐ στοιχείων, πού είχαν υιοθετηθεί από τήν καθομιλουμένη γλώσσα τών άνθρώπων.

Τό Κείμενο

Τά άρχαιότερα χειρόγραφα κείμενα τής Μισνά πού ύπάρχουν σήμερα βρίσκονται στην **Parma** ('Ιταλίας, 13ος αΐώνας), στο **Cambridge** καΐ στη **Νέα - 'Υόρκη** (άποσπάσματα κείμενου του 10ου καΐ 11ου αΐώνα). 'Η πρώτη τυπογραφική έκδοση εΐναι τής Νεαπόλεως ('Ιταλία 1492) πού συνοδεΐεται από τό σχόλιο του Μαΐμονΐδη. 'Η Μισνά έχει έπανειλημμένως μεταφρασθεί σέ πολλές γλώσσες⁷.
Η.Σ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- 1] Θεωρείται ό συγγραφέας του όμώνυμου βιβλικού βιβλίου. Διεδραμάτισε πρωτεύοντα ρόλο στην άνοικοδόμηση του Ναοΐ μετά τήν έπιστροφή από τή Βαβυλωνιακή έξορία. 'Ο τίτλος «Γρα-

'Ο κ. Μ. Καμπελΐς 'Επίτιμος Πρόεδρος τών Συνεδρίων του Κ.Ι.Σ.

Τό 8ο Τακτικό Συνέδριο τών 'Αντιπροσώπων τών 'Ισραηλιτικών Κοινοτήτων τής 'Ελλάδος, πού συνήλθε στην 'Αθήνα στίς 9-10 Σεπτεμβρίου 1978, άπεφάσισε όμοφωνα νά όνομάσει τόν κ. Μΐμην Καμπελΐν, πρώην Πρόεδρο τής 'Ι. Κ. Τρικάλων, 'Επίτιμο Πρόεδρο τών Συνεδρίων του Κ.Ι.Σ.

Τά παιδιά μας πού πέτυχαν στά άνώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα

Μέ χαρά ανακοινώνουμε μερικά όνόματα παιδιών μας πού πέτυχαν στίς είσαγωγικές εξετάσεις στα άνώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, πού συγκεντρώσαμε από πληροφορίες. 'Αν ύπάρχουν καΐ άλλοι έπιτυχόντες - καΐ σΐγουρα θά ύπάρχουν - πού έχουμε παραλείψει, από έλλειψη πληροφοριών, ζητάμε συγγνώμη καΐ παρακαλοΐμε νά μάς τό γνωρίσουν.

'Αθηνών: Σάρα Δ. Λεβΐ, Νομική Ξάνθης
Λούνα Σ. Σαμπεθαΐ Χημικό Φυσικομαθηματικής 'Ιωαννίνων.

Ρεβέκκα Σαμουήλ ΑΣΟΕΕ 'Αθηνών

Θεσσαλονίκης: Λάζαρος Α. Σεφικά Νομική Θεσσαλονίκης, Λίνα Σ. Φλωρεντίν Βιολογικό Φυσικομαθηματικής Θεσσαλονίκης

Λαρίσης: Ρένα 'Αβρ. Φρανσές ΑΣΟΕΕ 'Αθηνών

Βόλου: 'Αβραάμ 'Ι. Λεβΐς Πολυτεχνείο Ξάνθης
'Ιωαννίνων: 'Ιεσονά 'Αβρ. Νεγρίν Πολυτεχνείο 'Αθηνών

φέας» εΐναι ένδεικτικός τής ύψηλης του θέσεως στην Βαβυλωνία, κατá δέ τόν Schaefer ύπήρξε αξιωματοΐχος στην Περσική αΐλή επί τών έβραϊκών ύποθέσεων. 'Εκτοτε «Γραφεΐς» άποκαλοΐνται οι έρμηνευτές καΐ διδάσκαλοι του νόμου. Σήμερα, «Γραφεΐς» άποκαλοΐνται οι έμπειρότατοι γραφεΐς του Ξέφερ - Τορά, τών Τεφιλΐν, Μεζουζότ κλπ.

- 2] 'Ο Θεσμός τής «Μεγάλης Συναγωγής» έμφανΐσθηκε κατá τήν Περσική περίοδο, ό δέ 'Εζρά θεωρείται ό ήγέτης της. 'Αναπτύχθηκε άμέσως μετά τήν περίοδο τών Προφητών σάν «ένα μεγάλο νομοθετικό καΐ διοικητικό σΐμα».
- 3] 'Οροι προερχόμενοι από τήν ελληνική λέξη «συνέδριον», πού χαρακτηρίζει τό άνώτατο θρησκευτικό καΐ δικαστικό σΐμα τής Παλαιστΐνης, κατá τήν Ρωμαΐκή έποχή καΐ μέχρι τής καταργήσεως του θεσμοΐ του Πατριαρχείου (περί τό 425 μ.Χ.).
- 4] 'Αγγλος θεολόγος (1860 - 1950), μελετητής του 'Ιουδαΐσμοΐ. 'Απελευθερωμένος από παντός είδους προκαταλήψεις, εργάσθηκε άκαταπόνητα γΐα τήν άντικειμενική καΐ άμερόληπτη παρουσίαση του Φαρισαϊκού 'Ιουδαΐσμοΐ.
- 5] Στόν ενικό **Τάνα** (άπό τήν άραμαϊκή ρΐζα **τενΐ**, «μεταβιβάζω προφορικώς», «μελετώ», «διδάσκω»). 'Ετσι άποκαλοΐνται οι διδάσκαλοι πού μνημονεύονται στη Μισνά έν άντιθέσει πρós τούς μεταγενέστερους διδάσκαλους, τούς **'Αμοραΐμ**.
- 6] Πόλη δυτικά τής 'Ιερουσαλήμ από τούς βιβλικούς χρόνους, ή γωσστή **'Ιάμνια**.
- 7] Στήν ελληνική γλώσσα ύπάρχει σέ μετάφραση ή πραγματεΐα «Περκέ 'Αβώτ - ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΑΤΕΡΩΝ», μέ είσαγωγή καΐ σχόλια από τόν Καθηγητή 'Αθαν. Π. Χαστούπη (Θεσ/νίκη, 1961).

1. ΠΕΡΙ ΕΒΡΑΙΩΝ

Ἐλευθερία (Λαρίσης): Σέ χρονογράφημα τοῦ Λαρισαίου ἀναφέρεται ὅτι:

«Οἱ Ἰσραηλίτες Λαρίσης γύρτησαν τήν πρωτοχρονιά τοῦ 5739. Ὅλοι τους ἀποτελοῦν ἐνεργά μέλη τῆς κοινωνίας τῆς πόλεώς μας, στήν ὁποία ἔχουν γεννηθεῖ, μεγάλωσαν κάτω ἀπό καλές καί δαχημες συνθήκες καί δημιουργήθηκαν ἐπαγγελματικά. Ἡ Ἰσραηλιτική Κοινότητα Λαρίσης ἦταν πάντα μία ἀπό τίς μεγαλύτερες τῆς χώρας μας. Ἀπό τόν 7ο αἰώνα μ.Χ. ὑπῆρχαν στήν Ἑλλάδα Ἰσραηλίτες πού ἀσχολοῦνταν μέ τή βιομηχανία καί τὸ ἐμπόριο, μέ κυριότερη ἐστία τῆ Θεσσαλονίκης. Κοινότητες Ἰσραηλιτικές ὑπῆρχαν καί στή Λάρισα καί τῆ Ναύακτο, μέ τρεῖς στήν κάθε πόλη συναγωγές. Τρεῖς συναγωγές μέ Ἰσραηλιτική Κοινότητα στή Λάρισα ἀναφέρει καί ὁ Ἑβραῖος περιηγητής Βενιαμίν Τουδέλας, πού ἐπισκέφθηκε τήν πόλη μας κατά τὸ ἔτος 1173. Ἀπό Γάλλο περιηγητὴ ἐξάλου ἀναφέρεται ὅτι κατά τὸ ἔτος 1714 «οἱ Ἰσραηλίτες ζοῦσαν στή Λάρισα ἀρκετά ἥσυχτοι καί ὅλα τὰ χρήματα διέρχονταν ἀπό τὰ χέρια τους. Ἀποκόμιζαν ἀρκετά κέρδη, τὰ ὁποία γνώριζαν πῶς νά τὰ χρησιμοποιοῦσαν». Ἀλλά ἐνῶ κατά τίς ἀρχές τοῦ 19ου αἰώνα οἱ Ἰσραηλίτες τῆς Λαρίσης ἀριθμοῦσαν ἀρκετές χιλιάδες, στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς τουρκοκρατίας περιορίσθηκαν σέ 2000, καί τὸ ἔτος 1907 σέ 169 ἐξαιτίας τῆς μεταναστεύσεώς τους στήν Παλαιστίνη κυρίως. Τὸ μεγαλύτερο πλῆγμα οἱ Ἰσραηλίτες τῆς Λαρίσης τὶ Σέχθηκαν κατά τὴ διάρκεια τῆς γερμανικῆς κατοχῆς, ἀλλά ὅσοι ἀπό αὐτοὺς ἐπέζησαν ἀναδημιουργήθηκαν πολὺ σύντομα».

«Βῆμα»: «Ἀμερικανοὶ παρατηρητὲς ἀναφέρουν πῶς ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση ἐπιτρέπει φέτος σέ περισσότερους ἀπὸ πρῖν Ἑβραῖους νά μεταναστεύουν στή Δύση - ἀλλά ὑπάρχει ἕνας ὄρος γι' αὐτό. Στὴ μεγάλη τους πλειονότητα ὅσοι Ἑβραῖοι παίρνουν ἄδειες ἐξόδου ἀπὸ τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση εἶναι ἄτομα, πού γιὰ πρώτη φορά ὑποβάλλουν σχετικές αἰτήσεις καί δέν ἔχουν διαμαρτυρηθεῖ ὡς τώρα δημόσια γιὰ τήν παρεμπόδισή τους νά βγοῦν ἀπὸ τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση. Ἡ ἐξοδος δέν ἐπιτρέπεται σέ γνωστὸς διαφωνοῦντες».

«Θεσσαλονίκη»: Ὁρολογιακὲς βόμβες ἐναντίον ἐβραϊκῶν στόχων ἐποπεθετήθησαν στὸ Δ. Βερολίνο (18/10).

«Νέα»: Ρεπορτάζ γιὰ τὴ δράση τῶν νεοναζιστῶν πού ἀνησυχεῖ τὴν κυβέρνηση τῆς Βόννης, καθὼς οἱ «νεοναζιστικὲς ὁμάδες ἐντείνουν τὴ δράση τους καί τὴ μαχητικότητά τους, ἀντιγράφοντας τὴν τρομοκρατικὴ τακτικὴ τῶν ἀναρχικῶν» (19/10)

«Ἐπίκαιρα»: Σέ ἐπιστολὴ του ὁ κ. Ἴαν. Φριζῆς ἐξηγεῖ τὸ περιεχόμενο, τὴ σημασία καί τὸ ρόλο τοῦ Σιωνισμοῦ στὴ διεθνή κοινότητα (19/10).

«Ταχυδρόμος»: Σέ ἀνάλυση τοῦ κ. Σ. Γρηγοριάδου γιὰ τὴν «Πεθαμένη ἱστορία τοῦ Μακεδονικοῦ» περιέχονται καί τὰ παρακάτω ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα: Σήμερα, ἡ ἐλληνικὴ Μακεδονία ἔχει μίαν ἐθνικὴ καθαρότητα μοναδική. Ἄλλοτε - ἐπὶ τουρκοκρατίας - ἀποτελοῦσε μωσαϊκὸ ἔθνολογικόν. Καί, σύμφωνα μέ τὰ ἐπίσημα ἐλληνικά στοιχεῖα, τὸ 1912, ὅταν ἡ χώρα προσαρτήθηκε στήν Ἑλλάδα, τὸ ἐλληνικὸ στοιχεῖο εἶχε τὴ σχετικὴ πλειοψηφία. Τότε, σέ πληθυσμὸ 1.205.000 ψυχῶν, ἡ κατανομή ἦταν: Ἑλληνες 513.000 ἢ 42,6%. Μουσουλμάνοι 475.000 ἢ 39,4%. Σλαβόφωνοι 119.000 ἢ 9,9%. Ἑβραῖοι καί ἄλλοι 98.000 ἢ 8,1%.

Ἀλλά, μετὰ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ (1922) καί τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν (1924), ἀλλάξε ἀπὸ τὰ θεμέλια ἡ ἐθνολογικὴ σύνθεση. Καί τὸ 1926, ἡ κατανομή, σέ 1.511.000 κατοίκους ἦταν: Ἑλληνες 1.341.000 ἢ 88,8%. Μουσουλμάνοι 2.000 ἢ 0,1%. Σλαβόφωνοι 77.000 ἢ 5,1%. Ἑβραῖοι καί ἄλλοι 91.000 ἢ 6%.

Ἀκολούθησαν οἱ μετακινήσεις τῶν σλαβοφώνων, κατά τὴν πολεμικὴ περίοδο (1914 - 1949), ἐνῶ παράλληλα ἐξοντώθηκαν οἱ 70.000 Ἑβραῖοι τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς. Ἔτσι, οἱ σλαβόφωνοι ἀπόμειναν 20.000 περίπου ἢ 1,1% καί οἱ Ἑλληνες ἀποτελοῦν σήμερα τὰ 98,8% τῶν κατοίκων». (19/10).

«Χριστιανικὴ Δημοκρατία»: Μέ τίτλον «Ἄτοπα καί πλάνες περὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ» ὁ θεολόγος κ. Χ. Ἰωαννίδης ἀπαντᾷ σέ δημοσίευμα τοῦ κ. Παλατιανῶ στήν ἴδια ἐφημερίδα. Μεταξύ τῶν ἄλλων ὁ κ. Ἰωαννίδης ἀναφέρει ὅτι δέν πρέπει νά συγχέονται θέματα ὅπως «ἡ ἐνταξὴ τῆς Ἑλλάδος στήν Ε.Ο.Κ... οἱ θεωρίες τῶν Χιλιαστῶν ἢ Ἰεχωβιτῶν...μέ τούς Σιωνιστὲς ἢ μέ κάθε ἄλλη γνωστὴ ἢ ἀγνωστὴ ὀργάνωση θρησκευτικὴ, κοινωνικὴ ἢ πολιτικὴ πού δέν ἔχουν καμμίαν ἀπολύτως σχέση μέ τὸ θέμα μας». (20/10).

«Ἀπογευματινὴ»: Σέ ἄρθρο μέ τίτλο «Μωῦσῆς, ὁ πρῶτος διαιτολόγος» ἀναφέρει: Συγκεκριμένα ἀπαγόρευσε αὐστηρά νά τρῶν κάθε ζῶο πού δέν εἶχε μυτερὴ ὀπλὴ ἢ ὁποῖα νά καταλήγει σέ δύο νύχια καί δέν ἦταν μηρκαστικόν. Καθῶς καί κάθε ζῶο πού πηδοῦσε και... ἐρπετό. Οἱ σύγχρονοι διαιτολόγοι παρατηροῦν πῶς ὁ Μωῦσῆς πολὺ σωστά ἀπαγόρευσε αὐτὲς τίς τροφές, γιατί θά μπορούσαν νά προκαλέσουν στοὺς Ἑβραῖους δηλητηριάσεις καί μολύνσεις.

Ἐθναϊκός Τύπος: Ἐδημοσίευσεν τὴν εἰδηση ὅτι: Ὁ Γερμανὸς ναύαρχος Χόρστ Βένιγκ καί ὁ ἐπιτελάρχης του ἀνακρίνονται ἀπὸ τὴ γερμανικὴ στρατιωτικὴ δικαιοσύνη μετὰ ἀπὸ καταγγελία σοσιαλδημοκράτου βουλευτῆ ὅτι ἐχαρακτήρισαν τὸν Καγκελλάριον τῆς Αὐστρίας κ. Κράισκου «σοσιαλιστικὸ γουρούνι» καί «Ἑβραῖο πού ἔπρεπε νά εἶχε σταλεῖ στοὺς θαλάμους ἀερίων τοῦ Χίτλερ». Σύμφωνα μέ καταγγελίες αὐτοπτῶν μαρτύρων οἱ δύο ναυτικοὶ χρησιμοποίησαν τοὺς βαρεῖς αὐτοὺς χαρακτηρισμούς κατά τοῦ Αὐστριακοῦ Καγκελλάρου κατά τὴ διάρκεια γενναίας οἰνοποσίας. (27 - 28/10).

«Αυγή»: Το τελευταίο διάστημα στην περιοχή Γκόλντεν Γκρήν, όπου κατοικεί τό ένα τέταρτο τοῦ συνόλου τῶν Ἑβραίων πού ζοῦν στήν Ἀγγλία, σημειώνεται ἔντονη ἀντιεβραϊκή δραστηριότητα. Σέ βαθμό μάλιστα, πού νά ἀναγκαστεῖ ὁ ραββίνος τῆς Συναγωγῆς τοῦ Βόρειου Λονδίνου, Λέσλι Χάρντμαν, νά συστήσει στούς πιστούς νά μήν κυκλοφοροῦν μόνοι, ἀλλά κατὰ ομάδες. (31/10).

2. ΠΕΡΙ ΙΣΡΑΗΛ

Εὐκαιρία γιά τήν Ἑλλάδα

ὁ Ἰσραήλο - Αἴγυπτιακός διάλογος

Αἱ σχέσεις μας μέ τό Ἰσραήλ

Μέ τόν ἀνωτέρω τίτλο ὁ ἀντιστράτηγος ἐ.ἀ. - τ. πρέσβυς κ. Ἰω. Α. Σορόκος, σέ ἀρθρον του στήν «Ἐστία» (12.10), γράφει μεταξύ ἄλλων: «Κλείουν, ἐφέτος, τριάκοντα ἀκριβῶς ἔτη ἀπό τῆς δημιουργίας τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ καί ἡ Ἑλλάς, μόνη μεταξύ τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἐξακολουθεῖ νά ἐφαρμόζει εἰς τό θέμα τοῦτο τήν ἰδίαν στείραν, ἄκαμπτον καί ἀποδειχθεῖσαν ἐκ τῶν πραγμάτων τόσον ἐπιζήμιαν πολιτικήν, ἐμμένουσα ἀνοήτως καί κατὰ τρόπον ἀρτηριοσκληρωτικόν εἰς τήν γραμμήν, πού ὑπό ἄλλα ἐντελῶς δεδομένα καί ἀνεκπληρώτους προσδοκίας ἐτέθη ἐν ἔτει 1948. Πού νά ἐφαντάζετο, πράγματι, ὁ ἀείμνηστος Κωνστ. Τσαλδάρης, ἀντιπρόεδρος καί ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς τότε Κυβερνήσεως, ὅτι ἡ ἰδέα του ἐκείνη θά ἐρρίζωνε κατὰ τόσον... γόνιμον τρόπον εἰς ἄλλους τοῦς κυβερνήτας καί τοῦς διπλωματικούς ἐκπροσώπους τῆς μεταπολεμικῆς Ἑλλάδος! Ἰσραήλ πλεον ἠλιβεράν ἱστορίαν τό γεγονός, ὅτι ἐνώ ψυχία μόνον ἀπό τά εἰς τόν Ἀραβικόν χῶρον ἐθνικά συμφέροντα περιεσώθησαν, ταυτοχρόνως πολλαί καί σοβαραί ἦσαν - καί ἐξακολουθοῦν νά εἶναι - αἱ ζημίαι μας ἀπό τήν ἀπαράδεκτον αὐτήν τακτικήν τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, αἱ ὕπηρεσίαι τοῦ ὁποῖου ὠφείλον μέ παρηρησίαν, γόνιμον φαντασίαν καί πρό παντός ρεαλισμόν, νά εἶχον ἐπιλύσει τό ἀρχήθεν ἄπλοῦν τοῦτο θέμα, πού κατήντησε, μόνον διά τήν Ἑλλάδα, Γόρδιος δεσμός καί ἀποτελεῖ, δυστυχῶς, τόν ἀψευδῆ μάρτυρα μιάς ζημιογόνου νοστοπρίας καί λειτουργίας τῆς Διπλωματικῆς μας Ὑπηρεσίας κατὰ τήν τελευταίαν 30ετίαν!

Ὑπάρχει, βεβαίως, ἐν προκειμένῳ, ἡ δικαιολογία ὅτι ἡ παρεμβολή, ἀπό τοῦ 1954 καί ἐντεῦθεν, τοῦ Κυπριακοῦ, ἐπέβαλε τήν διατήρησιν τοῦ «ἀνοιγματος» αὐτοῦ πρὸς τόν Ἀραβικόν κόσμον καί παραλλήλως τοῦ «παγώματος» τῶν διπλωματικῶν μας σχέσεων μέ τό Ἰσραήλ. Ἀλλά καί εἰς τό σημεῖον τοῦτο τά γεγονότα καί αἱ ἐξελιζέμενες ἐπεβεβαίωσαν τήν ἐσφαλμένην γραμμήν τῆς Ἑλληνικῆς Διπλωματίας. Διότι, ἐνώ ἡ Κύπρος - ὑπέρ τῆς ὁποίας ὑποτίθεται ὅτι ἠκολουθεῖτο αὐτῇ ἡ σκολιά ἀτραπός - ἀπέκτα τήν ἀνεξαρτησίαν της καί ἀποκαθίστα, τήν ἐπαύριον, πλήρεις διπλωματικές σχέσεις μέ τό Ἰσραήλ, ἡ Ἑλλάς συνέχισε νά ἀκολουθεῖ, κατὰ τρόπον ἀκατανόητον, τήν ἄγονον γραμμήν τοῦ «μὴ θίγετε τά κακῶς κείμενα»!

Καί ἀφοῦ τόσαι καί τόσαι εὐκαιρία ἀπώλεσθησαν κατὰ τήν διαρρεῦσαν 30ετίαν πρὸς τακτοποίησιν τοῦ ἀκανθώδους αὐτοῦ θέματος, ἤδη παρουσιάζεται ἄλλη μία, πιθανῶς ἡ τελευταία καί κῆπως... εὐπρεπής. Ἐννοοῦμεν τήν παρούσαν φάσιν, πού αἱ δύο χῶραι - Ἰσραήλ καί Αἴγυπτος - εἰσῆλθον εἰς τόν παρόντα θετικόν διάλογον τῶν εἰρηνευτικῶν συνομιλιῶν καί πού ἐλπίζεται ὅτι θά καταλήξουν, ταχέως εἰς πλήρη συμφωνίαν, πρόλογον καί ἀπαρχήν μιάς γενικωτέρας εἰρηνεύσεως εἰς ὅλην τήν Μέσην Ἀνατολήν. Συγκεκριμένως, εἶναι πλέον καιρός τό ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν νά προετοιμάσῃ, τό ταχύτερον, τό θέμα τῆς ὀμαλοποιήσεως τῶν σχέσεων μας μέ τό Ἰσραήλ καί χωρὶς περι-

Ἡ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Μέ τόν παραπάνω τίτλο τό «Βῆμα» καί ἡ «Βραδυνή» (26/10) ἐδημοσίευσαν τά παρακάτω: Ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ τῶν Ἑλλήνων Ἰσραηλιτῶν σέ ἄλλους τοὺς ἀγῶνες τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ ἐπίσημα ἱστορικά στοιχεία, εἶναι τό θέμα ἐνὸς ἐνδιαφέροντος ἀρθρου πού δημοσιεύεται στό περιοδικό «Χρονικά», μέ τήν εὐκαιρία τῆς 28ης Ὀκτωβρίου.

Στό ἀρθρο αὐτό ἀναφέρεται ὅτι οἱ Ἕλληνες Ἑβραῖοι, παρ' ὅλον ὅτι πολλές φορές - ἰδίως στά πρῶτα χρόνια τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους - ἡ θέση τους δέν ἦταν ἀπολύτως καταξιωμένη, συμμετέσχον ἰσότημα στοὺς ἀγῶνες τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς».

τάς τυμπανοκρουσίας, νά προχωρήσῃ εἰς τὰς σχετικές διευθετήσεις ἀφοῦ ταυτοχρόνως, εἰδοποίησῃ τὰς φιλικὰς Ἀραβικὰς χῶρας ἐπὶ τοῦ ἀποφασισθέντος μέτρου, ὅπερ - θά ἐξηγηθῇ ἀρμοδίως - δέν στρέφεται ἐναντίον τῶν ἀραβικῶν συμφερόντων, ἀλλὰ μοναδικήν φιλοδοξίαν ἔχει τήν προσάψιν τῶν ἐπὶ μακρῶν παραμεληθέντων ἑλληνικῶν συμφερόντων. Θά προστεθῇ ἀκόμη εἰς τοὺς φίλους Ἀραβας, ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἀπό θέσεις ἐξ ἴσου φιλικὰς ἐναντίον τῶν δύο πλευρῶν καί μὴ ἀποβλέπουσα εἰς ἴδια ὄφελῃ ἐκ τῆς ἐπὶ μακρῶν συνεχιζομένης Ἀραβο - Ἰσραηλινῆς διενέξεως, θά εἶναι εἰς θέσιν νά βοηθήσῃ δι' οἰουδήποτε προσφόρου τρόπου, εἰς τήν ἀμβλυσίαν τῶν μεταξὺ τῶν δύο στρατοπέδων διαφορῶν. Οἱ δεσμοί, ἄλλως τε, τῆς Ἑλλάδος μέ τὰς Ἀραβικὰς χῶρας εἶναι τόσον μακροχρόνιοι καί στενοί, ὥστε νά παραμερίζουν ἀμέσως, τὰς οἰασθήποτε ἐπιφυλάξεις - σημεῖον πού ἔπρεπε ἀπὸ πολλῶν ἡδὴ ἐτῶν νά ἔχη ἐπισημανθῇ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς μας, ἀφοῦ ἀνταποκρίνεται εἰς μίαν εὐχάριστον πραγματικότητα καί νά εἶχε χρησιμοποιηθῇ ὡς τό κύριον ἐπιχειρήμα μας διά τήν διευθέτησιν τοῦ θέματος. Ἐναβρύνεται, κατὰ καιροῦς, ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, διά τὰ «ἀνοιγμάτα» τῆς εἰς τήν ἀνάπτυξιν ὀμαλῶν καί φιλικῶν - κατὰ περίπτωσιν - σχέσεων, μέ ἄλλας τὰς χῶρας, πού ἔχομεν κοινὰ συμφέροντα καί προσφέρουν ἀμοιβαίαν ἀνταπόκρισιν. Καί ἀξίζει, πράγματι, νά ἐξαρθῇ τό γεγονός τοῦτο καί νά ἐγγραφῇ εἰς τό ἐνεργητικόν τῆς Κυβερνήσεως καί τῆς Διπλωματικῆς μας Ὑπηρεσίας. Ὅταν, ὅμως, ἡ ὀρθή αὐτῇ ἀρχῇ ἔρχεται νά ἐφαρμοσθῇ εἰς τήν περίπτωσιν τοῦ Ἰσραήλ, ἐμφανίζεται ἡ ἀτολμία καί ἀναβάλλεται ἡ λήψις ἀποφάσεως διά τήν ἐπαύριον - τακτική, ἡ ὅποια διαρκεῖ ἐπὶ τρεῖς δεκαετίαι!..

Ἀποτελεῖ, βεβαίως, παρηγορίαν τό γεγονός, ὅτι ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραήλ, πού ἔχει ὡσαύτως στενοὺς καί δοκιμασμένους δεσμούς μέ τόν ἑλληνικόν λαόν, ἀντιλαμβάνεται μέ κατανόησιν τὰς ἐγγενεῖς μας δυσχερεῖας. Διότι δέν δύναται νά λησμονηθῇ ἡ κοινὴ τύχη τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καί τῆς

ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΝΟΜΠΕΛ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ 1978

◆ ΣΥΝΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 7

Σίγκερ απέφασε, μετά τις σπουδές του στο έβραϊκό σχολείο της Βαρσοβίας να εγκαταλείψει την οικογενειακή παράδοση για να αφιερωθεί στο γράψιμο. Πολύ νέος ακόμη, δίνει κείμενα στις έβραϊκές εφημερίδες που εξέδιδοντο τότε στην Πολωνία. Τό φάσμα του πολέμου τον οδηγεί, τό 1935, στη Νέα Ύορκη. Ήταν 31 έτων καί τίποτα δέν άλλαξε στή ζωή του, εκτός από τόν τόπο διαμονής. Ζει από τήν εργασία του στην εφημερίδα «Φόργουορντ» (Έμπρός) τής Νέας Ύορκης, που κυκλοφορεί στή γιντίς καί από τίς εκδόσεις τών νουβελλών του.

«Είχα σχηματίσει τήν έντύπωση πώς θά παρέμεινα για πάντα άγνωστος έξω από τό μικρό κύκλο τών Νεοϋορκέζων που γνωρίζουν τή γιντίς. Αυτό όμως μου άρκοϋσε: έγγραφα. Εύρισκα ότι ήταν θαυμάσιο να ζω από τήν πέννα μου».

Όμως παράλληλα συνέθετε καί μυθιστορήματα λέγοντας στον έαυτό του πώς δέν θά έκδοθουν ποτέ. Ποιός Άμερικανός εκδότης θά ριψοκινδύνευε ποτέ να μεταφράσει από τή γιντίς τίς σοφίες ενός άγνωστου; Τό 1947 ή γραμματεϋς τής «Φόργουορντ» άναλαμβάνει από μόνη τής να στείλει στοϋ «Κνόπφ» ένα κείμενο του Ίσαάκ Μπάσεβιτς Σίγκερ που βρήκε ξεχασμένο σε κάποιο συρτάρι. Έπίστευε στον συγγραφέα καί είχε άπόλυτο δίκιο: τό θαϋμα έγινε.

— Σίγκερ; Σίγκερ; τής είπαν. Μήπως είναι ο άδελφός του συγγραφέα Ζουσούά Σίγκερ;

— Ναί άπαντά. Πρόκειται για τόν άδελφό αυτού του συγγραφέως που ήδη έσεις εκδίδετε.

— Τότε θά τό μεταφράσουμε καί θά τό δημοσιεύσουμε, τής άπαντούν. Άφού είναι τής αυτής οικογε-

νείας θά έχει καί αυτός ταλέντο. Άν είμαι πολύ λίγο γνωστός σε σχέση με άλλους Άμερικανούς συγγραφείς, αυτό οφείλεται στο ότι ή καριέρα μου άρχισε πολύ άργά. Ήμουν περίπου 45 χρονών όταν δημοσιεύθηκα για πρώτη φορά στην άγγλική.

Τά βιβλία του είχαν πάντα κάποια έπιτυχία. Ποτέ του όμως δέν γνώρισε τό μεγάλο θρίαμβο, αλλά καθώς λείει ο ίδιος:

«Ο Ντοστογιέφσκι δέν ήταν ποτέ στον κατάλογο τών μπέστ σέλλερς».

— Στη Νέα Ύορκη οι άνθρωποι είναι πάντα βιαστικοί, άνήσυχτοι για τήν έπιτυχία τους. Οι συγγραφείς που ζουν εδώ παρασύρονται από τό κλίμα αυτό.

Γι' αυτό ακριβώς καί ο Ίσαάκ Μπάσεβιτς Σίγκερ ζει στο περιθώριο. Δέν έχει ιδιαίτερη άγάπη για τή μοναξιά, άπλως καί μόνο άποφεύγει τό άγχος τής ζωής.

Οι κριτικοί παρ' όλα αυτά δέν του χαρίζονται. Ίδιαίτερα τόν κατακρίνουν γιατί μιλά για τά θύματα τής γενοκτονίας σαν να ήταν αυτά ακόμη ζωντανά.

— Δέν καταλαβαίνω γιατί θέλουν να παρουσιάζω τούς μάρτυρες σαν πραγματικούς μάρτυρες. Ήταν όντα με σάρκες καί αίμα όπως έμεις. Είχαν τά πάθη καί τίς χαρές τους. Νομίζω ότι έχω καθήκον να τούς παρουσιάσω έτσι όπως ακριβώς τούς γνώρισα. Τούς προσφέρω άλλωστε πολλά: στή λογοτεχνία, οι ήρωες δέν πεθαίνουν ποτέ. Βεβαίως πολλοί πιστεύουν ότι έχω αφιερώσει όλο μου τό έργο στο ίδιο θέμα. Δέν μπορώ όμως να γράφω παρά για πράγματα που γνωρίζω καλά. Στο κάτω - κάτω καί ο Φλωμπέρ μιλούσε για τή Γαλλία καί όχι για τήν Πολωνία. Εάν μπορούσα, θά έγγραφα για όλο τόν κόσμο: κάθε άνθρωπος είναι ένας θησαυρός για τήν ανθρωπότητα.

Καί τελειώνει εύγενικά:

— Οι πωλήσεις τών βιβλίων μου έχουν φθάσει σε ένα αρκετά Ικανοποιητικό επίπεδο. Αυτό όμως είναι όλο. Τίποτα δέν έχει αλλάξει στή ζωή μου. Είμαι έξιτου φτωχός με τούς άναγνώστες μου. Βεβαίως έχω αρκετά χρήματα για να πάω στην καφετερία τής γωνιάς καί να πιω ένα φλυτζάνι τσαί. Τί χρειάζονται όμως καί τά περισσότερα;

έν Ελλάδα; Ίσραηλτικής κοινότητας, ούτε η συγκινητική καί μέχρις αυτοθυσίας συμπαράσταση, που παρεσχέθη υπό τών Έλλήνων εις τά διωκόμενα από τόν Ναζισμόν τέκνα του Ίσραήλ.

Οι στενοί, συνεπώς αυτοί δεσμοί τής Ελλάδος τσον με τας Άραβικάς χώρας, δσον καί με τό Ίσραήλ, αποτελούν τήν καλλίτεραν άπάντησιν εις δσους κακοπίστως θά έ-

σπευδον, ένδεχομένως, να έπικρίνουν τήν όμαλοποίησιν τών σχέσεων μας με τό Ίσραήλ. Καί ταυτοχρόνως, δημιουργούν οι δεσμοί αυτοί χρέος έπιτακτικόν εις τήν Κυβέρνησιν, να προχωρήσιν, έστω καί καθυστερημένως, καί να άνταποκριθί εις τήν προσδοκίαν του έλληνικού λαου, δια τήν άγαστήν συμβίωσιν με δλους τούς εις τήν αντίπεραν άκτήν τής Μεσογείου διαβιούντας λαους».

«Θεσσαλία» (Βόλου): Δημοσιεύει έντυπώσεις από τό Ίσραήλ τής ζωγράφου κ. Χρ. Ζώγια που έλαβε μέρος στο παγκόσμιο συνέδριο τής ΦΙΖΕΤ (όργάνου τής Ουνέσκο). (24 - 30/9). Τά ίδια άρθρα σε «Έλευθερία» (Λαρίσης) καί στην «Έρευνα» (Τρικάλων). Ή ίδια ζωγράφος όργάνωσε στο Βόλο καί έκθεση ζωγραφικής με πίνακές της.

«Βραδυή»: Ρεπορτάζ του κ. Ν. Γεωργάκαλου για τήν Ίερουσαλήμ σήμερα που είναι «Βιβλική πολιτεία με... ουρανοξύστες» (11/10).

«Ναυτεμπορική»: Άρθρο του κ. Άνδρ. Γ. Τ. Λασκαράτου με θέμα: «Ίσραήλ: μιά γοργά έξελισσομένη τουριστική χώρα» (22/10).

Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ ΜΠΑΛΦΟΥΡ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ 1918

Ἐφέτος συμπύπτει ἡ 61η ἐπέτειος ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς Διακηρύξεως Μπάλφουρ (2 Νοεμβρίου 1917). Ἡ Διακήρυξις αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴν πρώτη δημοσίαι ἀποδοχὴ ἀπὸ μέρους μιᾶς χώρας (τῆς Ἀγγλίας) τῶν ἑβραϊκῶν πόθων γιὰ τὴν ἐπιστροφή στὴν πατρῴα γῆ. Κοινοποιήθηκε ὑπὸ μορφῆ ἐπιστολῆς ἀπὸ τὸν τότε ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Μεγ. Βρετανίας Λόρδο Μπάλφουρ πρὸς τὸν Λόρδο Ρῶτσιλδ, σάν ἐκπρόσωπο τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ.

Ἐκτοτε τὸ ἑβραϊκὸ ζήτημα, γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς ἐθνικῆς ἐστίας, εἰσῆλθε στὸ χῶρο τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς, μέχρις ὅτου, τὸν Μάϊο τοῦ 1948, τὸ ὄνειρο ἐγίνε πραγματικότητα, μὲ τὴν ἐγκαθίδρυση τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ.

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐπετείου αὐτῆς ἀναδημοσιεύομε ἀπὸ τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως τῆς Βουλῆς, τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1918, τὴ σχετικὴ συζήτηση πού ἐγίνε στὸ Ἑλληνικὸ Κοινοβούλιον.

Εὐχόμεσθε τὸ πνεῦμα τῆς συζητήσεως αὐτῆς νὰ ἐπικρατήσῃ καί πάλι στὶς σκέψεις ἐκείνων πού χαράζουν τὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς χώρας μας.

ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Μ. Κοφίνας (βουλευτῆς Θεσ/νίκης). Αἱ εὐμενεῖς δηλώσεις, εἰς ἃς προέβη τελευταίως ὁ ἀξ. ἐπί τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸς ἐν σχέσει μὲ τὴν ἀνασύστασιν Ἰουδαϊκοῦ Κράτους ἐν Παλαιστίνῃ, ἐπιβάλλουσιν εἰς ἐμέ τὸ καθῆκον ὡς Ἑλληνικὴ βουλευτὴν, Ἰσραηλίτην τὸ θρησκευμα καί Σιωνιστὴν διερμηνεύοντα συνάμα καί τὴν γνώμην τῶν ὁμοδόξων μου συναδέλφων καί ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων Ἰσραηλιτῶν, ὅπως εὐχαριστήσω ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὰς εὐμενεῖς ταύτας, δηλώσεις. Λογίζομαι δὲ εὐτυχῆς διότι μοί δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ καταστήσω φανερόν διὰ τῆς παρουσίας ἐμοῦ καί τῶν ὁμοδόξων μου συναδέλφων ὅτι, εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, τὴν κοιτίδα τῆς ἐλευθερίας, πᾶσαι αἱ φυλαὶ διαβιοῦσιν ἐν ἀπολύτῃ ἰσότητι, ἀπολαμβάνουσαι ὅλων τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐλευθερίας καί εἶναι ἐλεύθεραι νὰ ἐκφράζωσι τὰ αἰσθήματά των. Ἡ ἀνασύστασις Ἰουδαϊκοῦ Κράτους ἐν Παλαιστίνῃ δὲν εἶναι μόνον ὁ διάπυρος, ὁ διακαῆς καί ὁ προαιώνιος πόθος τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἀλλὰ ἡ μεγάλη ἐπι-

Foreign Office,
November 2nd, 1917

Dear Lord Rothschild,

I have much pleasure in conveying to you, on behalf of His Majesty's Government, the following declaration of sympathy with Jewish Zionist aspirations which has been submitted to, and approved by, the Cabinet

"His Majesty's Government view with favour the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people, and will use their best endeavours to facilitate the achievement of this object. It being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine, or the rights and political status enjoyed by Jews in any other country."

I should be grateful if you would bring this declaration to the knowledge of the Zionist Federation.

Τὸ πρωτότυπο κείμενο τῆς ἐπιστολῆς Μπάλφουρ

θυμία καί τὸ μέγα ἐνδιαφέρον τῶν μεγάλων συμμάχων μας πρωτοστατοῦσης τῆς Ἀγγλίας, αἵτινες ἀναγνωρίσασι τὸ ἄδικον, ὅπερ προσεγίνετο ἀπὸ αἰῶνων εἰς μίαν μεγάλην καί ἐνδοξὸν φυλὴν, ἥτις εὐρίσκεται καί μακρὰν τῆς χώρας τῶν πατέρων τῆς ἥτις ἔχει ἀνεγνωρισμένα δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος λόγω τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος, ἐργάζονται μετὰ ζήλου ὅπως λύσωσι τὸ μέγα καί ζωτικὸν τοῦτο ζήτημα συμφῶνως μὲ τοὺς πόθους τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ἐπὶ τῆ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ αἰσθάνομαι τὴν βαθεῖαν ὑποχρέωσιν ὅπως ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου εὐχαριστήσω τὰς συμμάχους δυνάμεις αἵτινες ἐξεδήλωσαν εὐμενεῖς διαθέσεις ὑπὲρ τῆς εὐνοϊκῆς λύσεως τοῦ ζητήματος καί ἰδιαιτέρως τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν, ἥτις εὐθύς ὡς τὰ γενναῖα συμμαχικὰ στρατεύματα ἔθεσαν πόδα ἐν Παλαιστίνῃ ἔκαμεν ἐπίσημον δήλωσιν διὰ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως κ. Λούδ Τζῶρζ καί τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Μπάλφουρ, ὅτι θὰ ἰκανοποιήσῃ καί θὰ πραγματοποιήσῃ τοὺς ἀπὸ 20 αἰῶνων πόθους τῶν Ἰσραηλιτῶν διὰ τῆς ἀνασυστάσεως Ἰουδαϊκοῦ Κράτους. Ὡσαύτως καί τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν ἥτις διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Πισὸν ἐποίησατο παρομοίαν ἐπίσημον δήλωσιν. Θὰ μᾶς ἦτο λίαν ἰκανοποιητικόν, ἐνθαρρυντικόν καί πολῦτιμον, ἐάν ὁ ἀξ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, θελήσῃ νὰ παράσῃ τὴν πολῦτιμον συνδρομὴν του ἐν καιρῷ εὐ-

θέτω πρὸς πραγμάτων τῶν πόθων τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Λαοῦ ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι τὸ μέλλον προώρισται νὰ συνεχίσῃ τὴν συνεργασίαν μεταξύ τῶν δύο λαῶν Ἑλλήνων καὶ Ἰσραηλιτῶν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων.

Ν. Πολίτης (Ἵπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν): Ἦδη ἐν Θεσ/νίκη ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσω τὴν εὐλικρινεστάτην συμπάθειαν τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων καὶ εἶμαι βέβαιος ὅλων τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι αἰσθάνονται τὸν πόθον τῆς ἐλευθερίας δι' ὅσους ὑποφέρουν εἰς τὰ ἐθνικά των ἰδανικά καὶ τὰ πατριωτικά των συμφέροντα, τὴν εὐλικρινεστάτην συμπάθειαν διὰ τὸ γένος τῶν Ἰσραηλιτῶν, τὸ ὁποῖον ἀπὸ 20 αἰῶνων ὑπῆρξε θῦμα παρανοήσεων καὶ καταδιώξεων.

Εἶμαι εὐτυχὴς ν' ἀνανεώσω σήμερον τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ἤδη δοθεῖσαν, ὅτι ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ ἡ Κυβέρνησις τῶν Φιλελευθέρων θέλει καταβάλει πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ὑποβοηθήσῃ τὸ ἐθνικὸν ἔργον τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν πλήρει συμπνοίᾳ μετὰ τῶν μεγάλων συμμάχων τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τοὺς λόγους συμπαθείας τοὺς ὁποίους εἶχομεν διὰ τὴν Ἰσραηλιτικὴν φυλὴν, ἡ ὁποία ἐν Ἑλλάδι, ὅπως ὁ κ. Βουλευτὴς εὐηρεστήθη ν' ἀναγνωρίσῃ, πάντοτε ἔζησεν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εὐνομίας καὶ συνειργάσθη ἐν τῷ πεδίῳ τῆς προόδου καὶ τῆς τάξεως μετὰ λοιπὰ στοιχεῖα τοῦ πληθυσμοῦ, προστίθεται σήμερον καὶ ἕτερος τίτλος συμπαθείας. Μεταξὺ τῶν ἄλλων κοινῶν ἡ Ἰσραηλιτικὴ Φυλὴ ἔχει μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν τοιαύτην ὁμοιότητα, ὅτι εἶναι ἀμφότεραι ἐκ τῶν φυλῶν ἐκείνων, αἵτινες ὑπεβλήθησαν εἰς διηκεῖς καταδιώξεις καὶ διωγμούς. Σήμερον δέ ὅταν ὁ Ἑλληνισμὸς ὑπέστη ἀληθῆ ἀφαιμαξίν ἐκ μέρους τῶν βαρβάρων τῆς Ἀνατολῆς, μετὰ συγκινήσεως προσφέρω ὅλας τὰς εὐχὰς μου πρὸς τὴν Ἰσραηλιτικὴν Φυλὴν διὰ τὴν ἐθνικὴν τῆς ἀποκατάστασιν. (Χειροκροτήματα).

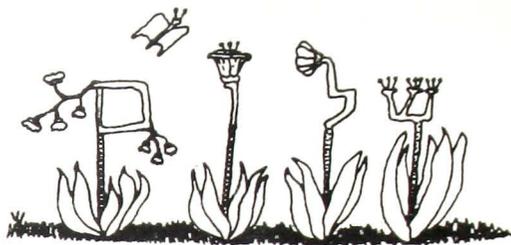
ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

Μηνιαῖον ὄργανον τοῦ Κεντρικοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑλλάδος
Γραφεῖα: Πειραιῶς 46, Ἀθῆναι (106) - Τηλέφ. 52.29.153

Ἵπεύθυνος συμφώνως τῷ νόμῳ: Ὁ Πρόεδρος τοῦ ΚΙΣ Ἴωσήφ Λόβιγγερ (Πειραιῶς 46 - Ἀθῆναι)

Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Νίκος Τσαπίδης, μέλος τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν Περιοδικοῦ Τύπου.
Ἵπεύθυνος φωτοσυνθέσεως: Κατσαοῦνης ΕΠΕ, Σπ. Δοντὰ 10, Ἀθῆναι

ΤΕΥΧΟΣ 13 ● ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1978 ● ΧΕΣΒΑΝ 5739

Ὁ Ἀντισημιτισμὸς τοῦ «Μαύρου Σεπτέμβρη»

Στὴν ἔρευνα τῆς Τζίλιαν Μπέκερ γιὰ «Τὰ παιδιὰ τῆς κόκκινης τρομοκρατίας», πού δημοσιεύει ὁ «Ἐλεύθερος Κόσμος», ἀναφέρεται (13. 8. 1978) ὅτι στὸ φυλλάδιο «Δράση τοῦ Μαύρου Σεπτέμβρη στὸ Μόναχο», ἐκθειάζονται οἱ τρομοκράτες πού δολοφόνησαν τοὺς 11 ἀθλητὲς τοῦ Ἰσραὴλ στὴν Ὀλυμπιάδα τοῦ Μονάχου τὸ 1972.

Κατὰ τὸ δημοσίευμα ὁ συγγραφεὺς τοῦ φυλλαδίου ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτὴ εἶναι «ἀντιφασιστικὴ» γιὰτὶ «ἔγινε στὸ ἴδιο μέρος τῆς Ὀλυμπιάδος τοῦ 1936». Γιὰ τὸν θάνατο τῶν Ἰσραηλινῶν κατηγορεῖ τὸ Ἰσραήλ: «Τὸ Ἰσραήλ ἔκαψε τοὺς ἀθλητὲς του, ὅπως ἔκαψαν οἱ Ναζὶ τοὺς Ἑβραῖους».

Τὸ ἐντυπο αὐτὸ — τόσο τὸ περιεχόμενό του ὅσο καὶ ἡ ἴδια ἡ ἰδέα πίσω ἀπὸ τὴν ἐκδοσί του — μᾶς δίνει τὴν δυνατότητα νὰ διακρίνωμε τὰ στοιχεῖα πού συνθέτουν τὴ γενικὴ νοοτροπία τόσο τῆς ὁμάδας Μπάαντερ — Μάινχοφ ὅσο καὶ τῶν παρομοίων ὁργανώσεων στὸν κόσμον. Οἱ δεσμοὶ πού ἔχουν καὶ εἶχαν πάντα μετὰ παρόμοιες ὁμάδες καὶ ὁργανώσεις — στὴν περίπτωσί μας ἡ RAF μετὰ τὸν Μαῦρο Σεπτέμβρη καὶ τὸ Λαϊκὸ Μέτωπο γιὰ τὴν Ἀπελευθέρωσι τῆς Παλαιστίνης — ὑποχρεώνουν τοὺς «θεωρητικούς» τοὺς σὲ ἀκροβασίεις ἐπιχειρηματολογικῆς, γιὰ νὰ δικαιολογήσουν καὶ νὰ συμβιβάσουν τίς βασικὰς τοὺς «ἀρχές» μετὰ τὴν στάσι τοὺς σὲ ἐπὶ μέρους γεγονότα.

Ἡ RAF στηρίζεται πᾶνω στὸν ἀντιναζισμό καὶ τὸ μῖσος πρὸς τὸ φασισμό. Ὅμως οἱ Ναζὶ ἔκαψαν τοὺς Ἑβραῖους. Γι' αὐτὴ τὴν ἐνέργεια οἱ Ναζὶ εἶναι κατάπτυστοι, ὅπως καὶ γιὰ κάθε ἄλλη. Ὅμως, οἱ Ἑβραῖοι τώρα εἶναι ἐχθροὶ τῶν ὁργανώσεων τῆς Παλαιστίνης. Ἄρα οἱ Ἑβραῖοι πρέπει νὰ εἶναι ὑπεύθυνοι ὄχι μόνον γιὰ τὸν ἱμπεριαλισμὸ τῆς ἔξωτερικῆς τοὺς πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ ὅτι ὁ Χίτλερ τοὺς ἔκαψε!

Ὅλα αὐτὰ, βεβαίως, εἶναι ἀπλῶς σοφιστεῖες πού δέν πείθουν κανέναν — ἐκτός ἀπὸ τοὺς φανατικούς τῶν διαφόρων ὁμάδων. Ὅμως, ἐξυπηρετοῦν ὅσο τίποτα ἄλλο τὴν γενικώτερη προπαγανδιστικὴ πολιτικὴ τοῦ Ἀνατολικοῦ Μπλόκ.

Ἄλλωστε εἶναι σ' ὄλους γνωστὸ ὅτι ὁ «ἀντισημιτισμὸς» τῆς δεκαετίας τοῦ '70 ἐξυπηρετήσε τοὺς στόχους καὶ τοὺς σκοποὺς τοῦ κομμουνισμοῦ, ὅπως τὸ σλόγκαν τῆς «εἰρήνης» κατὰ τὴν δεκαετίαν τοῦ '60 .

✱ ✱

עץ חיים היא

Δένδρον ζωῆς εἶναι ἡ Τορά...
(Παροιμ. 3:18)